

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Főtitkári jelentés

az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2018. évi munkájáról

„Szerencsés, ha egy intézmény, folyamatosan visszacsatolhatja aktuális tevékenységét azokhoz, akik megálmodták, alapították és életre hívták azt. Hiszen a cél nem változik, az eredményesség csupán azon múlik, hogyan működtethető folyamatosan az intézmény a fejlődés, a társadalmi változások, az igények és a szükségletek összhangjában, ugyanakkor megtartva a tudományterületek sokszínűségét s teret adva a különböző korosztályoknak a tudományművelésre.”

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület felelősségteljesen őrzi és adja tovább a meglévő értékeit, miközben integrálja az újakat. Az EME stratégiai céljainak értelmében igyekszik folyamatosan fenntartani és fejleszteni egy olyan intézményt, amely a tudományos életet szolgálja kisebbségi létünkben. Ha működik, akkor létezik egy olyan közeg, mely sokrétű tudományos tevékenységnek ad teret a kibontakozásra, a kutatástól a tudomány-népszerűsítésig, a tudományos forrásanyag dokumentálási lehetőségétől a publikálásig, ötvözve a különböző tudományterületeket és korosztályokat, ezáltal is összetartva, aktív tevékenységre serkentve a tudomány művelőit.

Az EME sokrétű feladatot lát el, minden részlegének megvan a jól kidolgozott célja, öszszességükben a működtetésük lényege: segíteni, szolgálni az erdélyi tudományosságot. A tevékenység sokrétűségét s a romániai magyar tudóstársadalom összefogását, aktív bekapcsolását a tudományművelésbe az évi főtitkári jelentések tükrözik. Ez a jelentés tartalmazza egyéves tevékenységünk minden részletét, a tervezett programokat a pályázatától a megvalósításig, a közreműködők (együttműködések) jelentőségét, a tudományos munkatársak tevékenységét, érdemét, a támogatók fontosságát, a tudományos szervezők szerepét s egyben tükrözve mindezek lényegét, hatékonyságát, eredményességét, szükségességét.

Intézményünk sokrétű tevékenysége révén képes különböző generációkhoz szólni, hiszen a különféle tudományterületek tapasztalt művelőinek irányításával a fiatalok is szép számban kapcsolódtak be a tudományos élet vérkeringésébe, s járultak hozzá munkájukkal Egyesületünk tevékenységéhez. Ahhoz azonban, hogy ezek a tevékenységek eredményesen folyhassanak, olyan lehetőségről kell gondoskodni, amely a jövő kutatóinak, oktatóinak kibontakozását segíti elő. Ennek megvalósulásához járult hozzá az EME a 2018-as évben is.

Az EME szakosztályain és fiókegyesületein keresztül összefogta a szakmai közösségeket, fórumot biztosított a különböző régiókban és szakterületeken zajló tudományos élet eredményeinek a bemutatásához.

Céljai megvalósításában folyamatosan együttműködik nemcsak a honi, hanem a határon túli tudományos műhelyekkel: akadémiai intézetekkel, felsőoktatási és közművelődési intézményekkel. Ezen együttműködések eredményeként intézményünk az elmúlt évben is számos kutatási programot működtetett, szakmai rendezvényeket szervezett, tudományos kiadványokat rendezett sajtó alá és jelentetett meg.

Az EME által fenntartott és működtetett Kutatóintézet tevékenysége az előzetesen rögzített céloknak és terveknek megfelelően haladt. Ugyanakkor külső munkatársak bevonásával időszakos kutatómunkát is támogatott.

Az egyesület kiadója 2018-ban is kiterjedt tevékenységet folytatott, a tudományos periodikák és konferenciakiadványok megjelenítése mellett számos önálló kötetet is közreadott.

A 2018-as év tevékenységeinek részleteiről, eredményeiről az alábbiakban tájékoztatunk.

A 2018. év eredményei számokban

Az elmúlt évben az EME összesen 94 rendezvénynek (melyből 22 könyvbemutató, 19 konferencia és egyéb rendezvények) volt a házigazdája. 2018-ban a *Magyar Tudomány Napja Erdélyben* című fórum keretében hét nemzetközi konferenciára került sor, ugyanakkor a rendezvénysorozat keretében tudomány-népszerűsítő rendezvények, emlékkonferenciák is zajlottak. Nyolc rendezvény Kolozsváron, kilenc vidéken került megrendezésre (Csíkszereda, Gyergyószentmiklós, Nagyvárad, Parajd, Marosvásárhely, Sepsiszentgyörgy). A tudomány napi konferenciákon összesen 333 szerző 210 munkája került bemutatásra, a résztvevők száma meghaladta a 900 főt.

Kiadványaink mérlege 37 kötet: 24 könyv, 13 folyóirat (négy *Erdélyi Múzeum*, három *Acta Scientiarum Transylvanica*, két *Acta Materialia Transylvanica*, négy *Orvostudományi Értesítő*), négy angol nyelvű, online kiadvány (2 folyóirat és 2 sorozatkötet fordítása), valamint négy más kiadóval közösen megjelenített kötet. A digitális adattár állománya az elmúlt év végére 22 500 tételre gyarapodott.

Az EME tavaly összesen 33 kutatási programot működtetett 14 főállású és 40 külső munkatárs révén.

A 2018-as évben 22 könyvbemutatónak adott otthont intézményünk, ahol saját kiadványainkat és más kiadók köteteit ismertették a nagyközönséggel. Újonnan megjelent könyveinket más helyszínen is bemutattuk.

Nyilvántartásunk szerint a 2009–2019 közötti időszakban Egyesületünk taglétszáma 2825 fő, melyből 1777 fő rendes tag (aktív és nyugdíjas), 1080 tagunk pedig egyetemi hallgató. 2018-ban 209 új tag lépett be Egyesületünkbe.

Rendezvényeink, tudományterjesztés, fontosabb események

Intézményi életünket 2018-ban is konferenciák, tudományos tanácskozások gazdagították, melyekről a szakosztályok beszámolóí is tanúskodnak.

Központi rendezvény

November 23–24-én immár tizenhetedik alkalommal rendeztük meg *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* fórumot. Rendezvényünk fővédnöke hagyományosan a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) elnöke, Lovász László akadémikus volt. A plenáris ülészakot Keszeg Vilmos, az EME elnöke és Néda Zoltán, a KAB elnöke nyitotta meg, ezt követően Kocsis Károly, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának (MTA–MTKEB) elnöke köszöntötte az egybegyülteket. A rendezvényen köszöntőt mondott **Mile Lajos**, Magyarország kolozsvári konzulja, majd **Dávid László**, a Sapientia EMTE rektora, illetve **Markó Bálint**, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem rektorhelyettese. A továbbiakban **Bitay Enikő**, az EME főtitkára, a fórum programfelelőse bemutatta a rendezvénysorozat tizenhét ülészakának témáit, jelentőségét.

Ezt követően kezdődtek el a központi fórum plenáris előadásai. **Szász Levente** közgazdász szakértő (BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet, Kolozsvár) a multinacionális vállalatok belső hálózataiban zajló tudástranzszerről szolt. Előadásából megtudtuk többek között, hogy minél jobban bele tud épülni egy leányvállalat a helyi kereskedelmi-szakmai, oktatási és társadalmi hálózatba, annál eredményesebb lesz. **Sólyom Andrea**, a társadalomtudományok képviselője (Sapientia EMTE, Csíkszeredai Kar, Társadalomtudományi Tanszék, Csíkszereda) a fiatalok elvándorlásának kérdésköréről mutatta be kutatásai eredményeit, különös tekintettel az ezzel kapcsolatban lezajlott székelyföldi kutatásokra, felmérésekre. A történész kutató **Fejér Tamás** (Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár) Erdély és Havasalföld politikai kapcsolatairól beszélt Báthory Zsigmond 1595. évi Mihály vajdához intézett kinevező levele kapcsán. Kiderült, hogy a két terület közötti viszonyok sokkal összetettebbek és árnyaltabbak, mint azt korábban gondolták, és az is, hogy több eddig uralkodónak számító nézet ebben a kérdésben nem fenntartható. A neurológiában használt terápiás készülékekről érkezett **Mihály István** fiziológus (Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, Élettan Tanszék, Maros Megyei Sürgősségi Kórház, 2. sz. Neurológiai Klinika, Marosvásárhely). Számos olyan bőr alá vagy egyenesen az agy megfelelő területébe ültethető berendezést láthattunk, amelyek megkönnyíthetik az epilepsziás vagy a Parkinson-kóros betegek életét, nyhítik tüneteiket. **Ercsey-Ravasz Mária** fizikus (BBTE Magyar Fizika Intézet, TINS–Erdélyi Idegtudományi Intézet, Kolozsvár) az agyi hálózat modellezéséről tartott előadást. A majmok és egerek agyán végzett kísérletekből több olyan szabály derült ki, amely segít megmagyarázni az idegsejthálózat több tulajdonságát. **Péntek Máté** (Müncheni Műszaki Egyetem, München) mérnök kutató a nyílt forráskódú fejlesztésekről érkezett, és az úgynevezett numerikus szélcsatorna példájába kalauzolta el a hallgatóságot. A matematika területén a differenciálegyenletek világát tekintette át **Farkas Csaba** (Sapientia EMTE, Marosvásárhelyi Kar, Matematika–Informatika Tanszék, Marosvásárhely), különös tekintettel ezeknek az egyenleteknek a valós alkalmazásokban betöltött szerepére, fontosságára. **Csata Zsombor** szociológustól (BBTE, Magyar Szociológia és Szociális Munkás Intézet, Kolozsvár) hallhattunk Erdély etnikai sokféleségéről és arról, hogy ez milyen hatással van a társadalomra. **Szilágyi-Varga Zsuzsa** nyelvész (Partiumi Keresztény Egyetem, Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék, Nagyvárad) pedig a partiumi helynévgyűjtő szociológiáról érkezett, részletezve a Partium területén zajló onomasztikai kutatásokat. **Abod Éva** agrárkutatótól (Sapientia EMTE, Marosvásárhelyi Kar, Kertészmérnöki Tanszék, Sepsiszentgyörgyi Tanulmányi Központ, Sepsiszentgyörgy) a baktériumok mezőgazdasági szerepéről hallhattunk beszámolót, megtudtuk, melyek azok a tulajdonságok, amelyek által a baktériumok hozzájárulhatnak a haszonnövények

fejlődéséhez és a fertőzésekkel szembeni ellenállóságához. Végül, de nem utolsósorban betekintést kaptunk a **László Zoltán** biológus kutató (Magyar Biológiai és Ökológiai Intézet, BBTE Biológia és Geológia Kar, Kolozsvár) által tanulmányozott gubacsok világába, a felkészült előadótól megtudtuk: a gubacsok olyan növényi képződmények, amelyek bizonyos állatok közreműködésével keletkeznek, ennek mechanizmusa máig rejtély, ám az újabb kutatásokkal közelebb kerültünk a megfejtéshez.

A rangos eseményen fellépett az **Ech8 by Visszhang oktett**. Az előadásokat követően állófogadásra, kötetlen beszélgetésre került sor. A rendezvénynek nagy sajtóvisszhangja volt, ugyanakkor beharangozása is érzékeltette a fórum jelentőségét.

2018-ban *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* központi fórumát 17 szakosztályi és fiók-egyesületi rendezvény egészítette ki, gazdagította. A rendezvények téma, nagyságrend, helyszín és célközönség tekintetében egyaránt változatos képet mutattak, volt közöttük hét nemzetközi tudományos konferencia, tudomány-népszerűsítő rendezvény, illetve emlékkonferencia is. Nyolc rendezvény Kolozsváron, kilenc vidéken zajlott (Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Nagyvárada, Marosvásárhely, Sepsiszentgyörgy, Parajd). A rendezvényeken 333 szerző 210 előadása hangzott el összesen mintegy 900 fő részvételével.

Fontosabb események időrendi sorrendben

Január 25-én a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központja (MTA KIK) az Agora-program keretében, immár hagyományosan könyvbemutatót szervezett Intézményünk számára, *Az EME legújabb kiadványai* címmel (a 2017-ben megjelent kiadványok bemutatása). A köteteket **Biró Annamária** felelős kiadó, **Sipos Gábor** elnök és **Bitay Enikő** főtítkárnak mutatta be. Házigazda **Monok István**, az MTA KIK főigazgatója volt. Az esemény megtekinthető a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program (NIIF) videotoriumban.

2018. január 26-án Szentes város önkormányzata kezdeményezésére Purjesz Zsigmond-emléknapot szervezett Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusa, az Erdélyi Múzeum-Egyesület, a Házsongárd Alapítvány és a Református Kollégium dr. Purjesz Zsigmond, az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály egykori elnöke tiszteletére halálának 100. évfordulója alkalmából. Sirjánál, a Házsongárdi temetőben a koszorúzásokat megelőzően emlékbeszédet tartottak: **Gergely Istvánné Tőkés Erzsébet**, a Házsongárd Alapítvány elnöke, **Gaal György** helytörténész, az EME választmányi tagja és **Szirbik Imre**, Szentes város polgármestere. Ezt követte az emlékülés az EME székházában, melyet **Sipos Gábor**, az EME elnöke és **Mile Lajos**, Magyarország kolozsvári főkonzulja nyitott meg. A rendezvényt köszöntötték: **Oláh Emese**, Kolozsvár alpolgármestere; **Szirbik Imre**, Szentes város polgármestere, **Hegedüs Csilla**, az RMDSZ ügyvezető alelnöke és **Bódizs György**, az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztályának alelnöke. Majd két előadás hangzott el: **Gaal György** irodalomtörténész, helytörténész: *Purjesz Zsigmond, az iskolateremtő kolozsvári belgyógyász professzor* címmel és **Péter H. Mária** ny. egyetemi adjunktus, gyógyszerésztörténész; **Péter Mihály** ny. egyetemi tanár, az MTA külső tagja közös munkáját: *Purjesz Zsigmond és az Erdélyi Múzeum-Egyesület* címmel **Péter H. Mária** mutatta be. A rendezvényen *Az Örökségünk őrei* program győztes csapata, a Református Kollégium diákjai, a Purjesz-Óváry-ház őrei is bemutatkoztak. Az emlékülés ünnepi hangulatát a kolozsvári

Református Kollégium kórusa biztosította, karnagy: **Székely Árpád**. Az eseményről a kolozsvári RTV Erdélyi Figyelő műsora tett közzé összefoglalót január 29-én. A rendezvényről a kolozsvári rádióban **László Tibor** tudósított, és készített interjút.

2018. február 13-án **Visy Zsolt** régész, a Pécsi Tudományegyetem emeritus professzora látogatta meg Egyesületünket, a vendéget **Sipos Gábor** elnök, **Péntek János** alelnök és **Bitay Enikő** főtitkár fogadta.

2018. február 19-én az Eszterházy Károly Egyetem (Eger) vezetősége látogatta meg Intézményünket: **Liptai Kálmán** rektor, **Pajtókné Tari Ilona** rektorhelyettes, **Juhász Tibor** rektorhelyettes és **Verók Attila** tanszékvezető, a vendégeket **Sipos Gábor** elnök és **Bitay Enikő** főtitkár fogadta.

Benkő Samu művelődéstörténész, Egyesületünk volt elnöke, az MTA külső tagja 2018. február 25-én töltötte 90. életévét. Születésnapjára az EME-székházban tartottuk 2018. február 24-én a Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal közös szervezésben.

Április 7-én az EME tisztújító közgyűlésére került sor a Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. Az EME vezetőségének új összetétele a következő: **Keszeg Vilmos** elnök, **Bitay Enikő** főtitkár, **Gyéresi Árpád**, **Sipos Gábor**, **Kerekes László** és **Péntek János** alelnökök, **Fábián Botond** gazdasági tanácsos, **Bányai József** jogtanácsos, valamint a cenzori bizottság: **Pásztor Csaba**, **Imecs Veronika**, **Máté Ferenc**.

Az április 7-i közgyűlés keretében az EME tiszteleti taggá avatta **Somai Józsefet**, aki az 1990-es újjászervezésben és azt követően is aktív szerepet vállalt az egyesület életében.

2018. április 23-án **Vékás Lajos** akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke látogatta meg Egyesületünket. A látogatás alkalmából megbeszélést folytatott Egyesületünk elnökével, **Keszeg Vilmos**sal és főtitkárával, **Bitay Enikő**vel. A kutatóintézet anyagi támogatásának lehetőségeit beszélték át. A beszélgetés eredménye a 2018-as év második felében mutatkozott meg a főállású kutatók bértámogatásában.

Az immár kilencedik alkalommal megtartott Kolozsvári Magyar Napokon augusztus 19–26. között intézményünk több rendezvénnyel vett részt.

Augusztus 21-én került sor a *Cluj – Kolozsvár – Klausenburg 700. Város történeti tanulmányok* című kötet bemutatására az EME székházában. Ugyancsak augusztus 21-én *200 éves az intézményes zeneoktatás Kolozsváron. Kezdetek* címmel kiállítást szervezett az EME I., Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztálya, partnerségben az Erdélyi Zenetudományi Munkaközösséggel, a Sigismund Toduță Zeneliceummal és az Akadémiai Könyvtárral.

A Természettudományi és Agrártudományi Szakosztály immár hagyományosan tartott közösen előadás-sorozatot az EME előadótermében, amelyen a következő előadások hangzottak el: **Kékedy-Nagy László** *Fenntartható fejlődés a XXI. században* és **Bódis Jenő** *Zöld kémia*.

A Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály augusztus 22-én *Színésznők palotája* címmel tartotta rendezvényét a Marianum épületében. A rendezvény keretében „Thalia helyi papnőivel”, színészekkel, kritikusokkal, színházkutatókkal beszélgethettek az érdeklődők.

A Műszaki Tudományok Szakosztálya a Kolozsvár 20. századi ipartörténetének emlékei előadás-sorozat 11. és 12. rendezvényét szervezte meg augusztus 22-én. **Orosz Judit** *A kolozsvári kendőgyár* emlékei címmel tartott előadást, **Katona Zsigmond** *A Napochim történetéről* beszélt. A rendezvény hagyományosan teret adott az egykori alkalmazottak találkozójának,

alkalmat szolgáltatott az adatgyűjtésre s kötetlen beszélgetésre. További részletek a szakosztályi beszámolóban találhatóak.

A Kolozsvári Magyar Napok alatt, augusztus 20–21. között az EME a BBTE Földrajzi Intézetével, illetve a Szent Mihály-plébániával közösen szervezte meg a Szent Mihály-templom tornyának a látogatását **Talpas János** vezetésével.

Augusztus 23-án a Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály szervezésében került sor a *Séta: nők városa (Ujfalvi Krisztina, Szendrey Júlia, Wass Ottilia, Cs. Gyimesi Éva nyomában)* c. rendezvényre. Az **Egyed Emese** vezetésével zajló séta során az érdeklődők felkeresték a város egykori lakóinak, tudós asszonyainak szállását.

Augusztus 23-án az EME Agrártudományi Szakosztálya, illetve a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár közös szervezésben emlékezett meg Páter Béla botanikus halálának 80. évfordulójáról. Ugyanezen a napon került sor a természettudományi és Agrártudományi Szakosztály szervezésében **Lázár László** *Fenntartható mezőgazdaság!?* és **Vallasek István** *Környezetbarát energiatermelés és energiagazdálkodás* című előadásaira.

Az EME első szakosztálya *Zene, szó: irodalom és zene párbeszéde* elnevezésű rendezvényére szintén 23-án került sor a Bölcsészettudományi Karon.

Augusztus 24-én az EME és a KAB közös szervezésében került sor *A fizikai aktivitás-sport szerepe a betegségek megelőzésében és az öregedési folyamatok lassításában* című kerekasztal-beszélgetésre.

Szeptember 29-én Az Erdélyi Múzeum-Egyesület, az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya, a Dr. Genersich Antal Alapítvány (Budapest), valamint a Kolozsvár Társaság emlékkonferenciát szervezett Dr. Genersich Antal halálának 100. évfordulója alkalmából. Az eseményről az Erdélyi Figyelő és a Kolozsvári Rádió is tudósított.

Október 5-én Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Kutatóintézete, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Történeti Intézete Tonk Sándor (1947–2003) emlékkonferenciát szervezett. A konferencia részletes beszámolója az EME honlapján olvasható.

Október 9-én **Szalai Béla** *Iconographia locorum Transsylvaniae* (Kolozsvár–Sepsiszentgyörgy, 2018) című könyve bemutatásakor a rendezvény házigazdája **Keszeg Vilmos** volt, a kötetet **Tamás Sándor** méltatta, és **Monok István** mutatta be.

Október 17-én került sor **Kovács András** *Fejedelmek gyógyítói. Gyógyítók, gyógyszerek és gyógyítás az erdélyi fejedelmek udvarában a 17. század első felében* című, Budapesten megjelent könyvének bemutatójára.

Október 18-án, Budapesten tartották munkatársaink részvételével a *Hivatalnok értelmiség a kora újkori Erdélyben és Magyar Királyságban III.* c. konferenciát. A rendezvény az Erdélyi Múzeum-Egyesület és az MTA BTK Történettudományi Intézete közös szervezésében zajlott.

Október 27-én **Guráth Béla** (főszerk): *A kolozsvári vívás képes története 1818–2018* című magyar és román nyelvű köteteket **Guráth Béla**, **Ghilezan Nicolae**, **Killyéni András** és **Habala Péter** mutatták be az EME székházában.

Az őszi folyamán **Lőcsei Gabriella** az EME elnökével és főtítkárával, **Keszeg Vilmos**sal és **Bitay Enikő**vel készített interjút. A beszélgetés a *Magyar Művészet* című lap 2018. évi negyedik számában jelent meg az *Erdélyi Múzeum-Egyesület – Híd a múlt értékei, a jelen kutatásai és a jövő eredményei között* címmel.

November 23–24-én tartottuk immáron 17. alkalommal A Magyar Tudomány Napja Erdélyben elnevezésű programunkat.

2019. január 24-én, Budapesten, az MTA KIK Agora-programjának keretében kerültek bemutatásra az EME 2018-as kiadványai. A köteteket **Keszeg Vilmos** elnök, **Bitay Enikő** főtítkárr, **Sipos Gábor** alelnök és **Biró Annamária** felelős kiadó mutatták be, a rendezvény házigazdája **Monok István**, az MTA KIK főigazgatója volt.

2019. február 15-én **Tüske László**, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója és **Káldos János**, az OSZK szakmai projektvezetője látogatta meg Egyesületünket. A látogatás alkalmából megbeszélést folytattak Egyesületünk elnökével, **Keszeg Vilmos**sal és főtítkárával, **Bitay Enikő**vel az együttműködési megállapodás időszerű felújítása érdekében.

Díjak

A Fialat Műszakiak XXIII. Tudományos Ülésszakának ünnepi megnyitóján, 2018. március 22-én került sor a Maros Dezső-díj átadására. Ezúttal a megosztott díjat a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem két hallgatója, **Ferencz Katalin** és **Márton Loránd** vehette át.

A 2018. április 7-én tartott közgyűlésen egyesületünk Mikó Imre-emléklapot adományozott az EME újjászervezésében és folyamatos működtetésében kifejtett kiemelkedő munkássága elismeréséül **T. Veress Éva** biológusnak. Az EME és a Mikó Imre Alapítvány által ötévente odaítélt Entz Géza-díjban 2018-ban Vincze Zoltán *A kolozsvári régészeti iskola a Pósta Béla-korszakban (1899–1919)* c. munkája részesült. A szerző már korábban, betegágán értesült a jó hírről, de április 4-én elhunyt. A díjat fia vette át a közgyűlést követően.

2018. május 8-án a Magyar Tudományos Akadémia 189. közgyűlésén **Szilágyi N. Sándor** Arany János-életműdíjat kapott, valamint Arany János-érmet vehetett át **Biró Annamária**, kutatóintézetünk munkatársa, az EME felelős kiadója.

2018. május 22-én az Erdélyi Múzeum-Egyesület Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztálya 2017-ben megjelent tudományos teljesítményekre kiírt Debüt-díját **Fodor János**, illetve **Pál János** pályázatának ítélte.

2018 júliusában az MTA erdélyi magyar kutatóknak és oktatóknak adományozott Bolyai-plakettet, illetve Bolyai-emléklapot. Kutatóintézetünk munkatársa, **Gálfi Emőke** történész kiemelkedő kutatói munkájának elismeréseképpen Bolyai-emléklapot vehetett át.

A Romániai Írók Szövetségének kolozsvári fiókszervezete Dsida Jenő-díjat adott át a Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály elnökének, **Egyed Emesének** 2017-ben megjelent, *Paian* című verseskötetéért.

2018. szeptember 24-én **Keszeg Vilmos**, az EME elnöke, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Néprajz és Antropológia Intézetének professzora kutatói és oktatói munkásságának elismeréséért a Magyar Érdemrend Tiszti Keresztjét vehette át.

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége 2018 októberében az Apáczai-díj gyémánt fokozatát adományozta oda **Gaal György** művelődéstörténésznek *Kolozsvár a századok sodrában. Várostörténeti kronológia* című pályamunkájáért.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben elnevezésű rendezvényünk 17. fórumán került sor a gróf Mikó Imre-emléklapok átadására. 2018-ban az EME Mikó Imre-emléklapot adományozott

Barnabás Beáta biológusnak az Erdélyi Múzeum-Egyesület működéséhez, valamint az erdélyi magyar tudományműveléshez nyújtott segítségével és támogatásáért. **Lupescuné Makó Máriának** és **Bartha Katalin Ágnesnek** az egyesület Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztályában kifejtett munkájukért, valamint oktatói és kutatói tevékenységükért adományozott emléklapot. **Szatmári Szabolcsnak** az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztályában kifejtett tevékenységéért, illetve egyetemi oktatói és kutatómunkájáért nyújtotta át az elismerést, **Máté Márton** az EME Műszaki Szakosztályában kifejtett munkájáért, oktatói és kutatói tevékenységének elismeréseként vehette át az emléklapot.

Itt jegyezzük meg, hogy azokról a díjakról és elismerésekről, amelyeket az egyes szakosztályok tagjai az adott tudományterületen kifejtett tevékenységükért nyertek el, a szakosztályi beszámolóknál szólunk, akárcsak azoknak a pályázatoknak a nyerteseiről, amelyek létrejötté a szakosztályok égisze alá tartozik.

Kapcsolatok, együttműködések ápolása

A tudományművelő közösség egyetemes értékrend szerint szervezi önmagát, és folytatja a megismerésre és a tudományos igazságok népszerűsítésére irányuló tevékenységét szerte a világon. Ugyanakkor egy bizonyos nemzeti kultúrába való beágyazottsága, nyelvhez kötöttsége sajátos feladatokat is ró rá. Ennek szellemében egyesületünk kiterjedt együttműködést folytat egyfelől a hazai és határon túli felsőoktatási és akadémiai intézményekkel/intézetekkel, másfelől az erdélyi közművelődési intézményekkel. Ezen együttműködések természetétől függően az elmúlt évben is számos közös program került lebonyolításra: közös kutatási projektek futtatása, konferenciák és tudományos tanácskozások szervezése, közös kiadványok szerkesztése, gondozása és megjelenítése.

2018. április 23-án az EME együttműködési szerződést írt alá a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karával. Ennek értelmében az EME támogatja és elősegíti a doktoranduszhallgatók kutatását, ezek rendelkezésére bocsátja az intézmény könyvtárát, kézirattári anyagait, publikációs lehetőséget, valamint szakmai kutatóutakon való részvételt biztosít számukra.

Az egyesület megállapodást kötött a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központjával is. Ez könyv- és művelődéstörténeti kutatások támogatására, kiadványcserére és nyomtatott források digitalizálásának elősegítésére irányul. Az együttműködés aláírására abból az alkalomból került sor, hogy az EME az elmúlt évek hagyományához híven idén is az MTA Könyvtár és Információs Központ Agora-programjának keretében mutatta be Budapesten az általa 2018-ban kiadott köteteket. A megállapodást kézjegyével látta el a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ részéről **Monok István** főigazgató és **Holl András** informatikai főigazgató-helyettes, illetve **Keszeg Vilmos**, az EME elnöke és **Bitay Enikő**, az EME főtákará.

A tudományos eszmecsere elengedhetetlen keretként ezeknek az együttműködéseknek továbbra is kitüntetett figyelmet szentelünk, és folyamatosan ápolni, bővíteni és gyarapítani törekszünk kapcsolatainkat régi és új partnerintézményeinkkel. Ennek jegyében központi székházunkban továbbra is örömmel biztosítunk helyet/teret a régészeknek, a Pósta Béla Egyesületnek és a Radó Ferenc Matematikaművelő Társaságnak.

Gyakoriak a más intézményekkel közösen szervezett rendezvények, ezeket a szakosztályi beszámolóinkban láthatjuk, ugyanakkor partnerei vagyunk sok olyan tudományos rendezvénynek is, melyeknek otthont biztosítottunk a sikeres lebonyolításhoz (pl. a *Korunk Akadémia* előadás-sorozat, melyet a Korunk Baráti Társaság szervez az EME előadótermében).

Tagságunk

Nyilvántartásunk szerint a 2009–2019 közötti időszakban Egyesületünk taglétszáma 2825 fő, melyből 1777 fő rendes tag (aktív és nyugdíjas), 1080 tagunk pedig egyetemi hallgató. Egyesületünknek 111 alapító és 50 tiszteleti tagja van. 2018-ban 209 új tag lépett be Egyesületünkbe. 2018-ban összesen 774 rendes tag és 195 egyetemi hallgató fizette ki a tagdíjat. A 2014–2018 közötti időszakban 1900 személy fizetett tagdíjat, a többi hátralékban van.

A hátralékban levőket Alapszabályzatunk szerint nem tekinthetjük rendes tagoknak, azonban nem töröltük őket nyilvántartásunkból, mivel gyakran előfordul, hogy utólag törlesztik többévi adósságukat, ilyen utólagos fizetés szórványosan 2017-ben is előfordult. Az egyetemi hallgatók a tagdíjfizetést néhány év után felfüggesztik, mivel csupán könyvtáraink használata végett léptek be Egyesületünkbe, és az egyetem elvégzése után többnyire nem tartják fenn a kapcsolatot intézményünkkel.

Szakosztályok, ifjúsági szakcsoportok, fiókegyesületek

Szakosztályok

Az EME hét szakosztálya, a központi adminisztráció mellett, már a kezdetektől aktívan részt vállalt a tudományos élet szervezésében: tudományos tanácskozásokat, tudomány-népszerűsítő rendezvényeket szerveztek és szerveznek ma is (könyvbemutatók, előadás-sorozatok), kutatási eredményeiket az EME kiadványaiban is népszerűsítik. Örömmel tapasztaljuk, hogy az egyes szakosztályok tagsága évről évre fiatal kutatókkal, egyetemi hallgatókkal, doktoranduszokkal gyarapszik, akik bekapcsolódnak az egyesület tevékenységébe, s a tapasztalt egyetemi oktatók, kutatók irányításával hozzájárulnak intézményünk hírnevének öregbítéséhez.

1. A Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály 2018-ban is tudományos előadásokat, kerekasztal-beszélgetéseket és évfordulós rendezvényeket szervezett.

Január 18-án **Szilágyi Márton** (ELTE) *Arany János életművének kutatása – új eredmények* címmel tartott előadást. Február 23-án a szakosztály a Georgius Aranka társasággal közösen kerekasztal-beszélgetést szervezett Wacha Imre (1931–2018) nyelvészprofesszor emlékére. Február 26-án a „*Daciától Ultrasilvaniáig*”. *A Kis-Szamos medencéjének településtörténeti változásai 3/4–12/13. század* című EME-kiadvány bemutatására került sor. A könyvet **Csók Zsolt** ismertette. Március 13-án újabb könyvbemutatóra került sor az EME székházában. A szerkesztők bemutatták a „*Levéllé válva*”. *Ujfalvi Krisztina levelező köre* (sajtó alá rendezte **Egyed**

Emese, szerkesztette **Biró Annamária**) és *A Telekiek és a kultúra. Tanulmánykötet* (szerkesztette **Bányai Réka**) című köteteket. Az első kiadvány egy, a 18–19. század fordulóján élt jeles erdélyi költő és ismerősei eddig ismeretlen verses levelezését tartalmazza. A második a marosvásárhelyi Teleki Téka és a széki Teleki család jelentőségét vizsgáló tanulmányok gyűjteménye. A kettős könyvbemutatón közreműködött **Kilyén Ilka** színművésznő. Március 23-án Kelemen Lajos *Naplójának (1890–1920)* első kötetét a sajtó alá rendező **Sas Péter** és **Sipos Gábor** mutatta be. Az április 7-i közgyűlés keretében **Bartha Katalin Ágnes** és **Lupescuné Makó Mária** Mikó Imre-emléknapot vettek át. Április 13-án a MTA Könyvtár és Információs Központ konferenciatermében, Budapesten került bemutatásra *A moldvai magyar tájnyelv szótára* című kiadvány. Április 27-én **Miklós Alpár** *Idegen utazók Erdély és Máramaros sóbányáiban (18–19. század). Egy kutatás kihívásai és eredményei* címmel tartott előadást. Június 3–6. között szakmai napokat, kutatótábort szervezett a szakosztály. Ezen **Biró Annamária**, **Csata Adél**, **Egyed Emese** és **Papp Kinga** vettek részt. A háromnapos kiszállás ideje alatt a csoport tagjai kutatómunkát végeztek a Teleki–Bolyai Könyvtárban, illetve ekkor került sor az *Aranka György és a tudomány megújuló alakzatai* című konferenciakötet bemutatójára is. A rendezvény a Téka udvarában zajlott. A kötet szerkesztőivel, **Biró Annamáriával** és **Egyed Emesével** **Lázok Klára** beszélgetett. A szakmai napok lehetőséget nyújtottak honismereti expedícióra is Gernyeszeg, Sáromberke, Vajdaszentivány útvonalon.

A Kolozsvári Magyar Napokon több rendezvény ötletgazdája és lebonyolítója volt a szakosztály: a kolozsvári Akadémiai Könyvtárral közösen zenetörténeti kiállítást rendezett, *200 éves az intézményes zeneoktatás Kolozsváron. Kezdetek* címmel. Ennek kurátora **Sófalvi Emese** volt. **Egyed Emese** vezetésével tematikus sétán vehettek részt az érdeklődők, akik végighaladhattak Ujfalvi Krisztina, Szendrey Júlia, Wass Ottilia és Cs. Gyimesi Éva útjain, megismerhették kolozsvári tartózkodási helyüket. Augusztus 21-én *Színésznők palotája* címmel kerekasztal-beszélgetést szervezett az EME első szakosztálya. A beszélgetést **Tar Gabriella-Nóra** és **Bartha Katalin Ágnes** vezette. A meghívottak **Albert Júlia**, **Rekita Rozália**, **Pethő Anikó**, **Kántor Melinda**, **Kicsid Gizella** színművészek voltak. A Marianum épületében került sor a *Zene, szó: irodalom és zene párbeszéde* című rendezvényre, amelynek zenei meghívottja **Varga András** volt, de közreműködött a THÉ Trupp Egyetemi Irodalmi Színpad tagsága is. A szakosztály ismét megszervezte a BBTE Bölcsészettudományi Karával közösen augusztus 24-én a *Nyelv-, irodalom-, néprajzórak a Marianumban* című programját (A felelős **Egyed Emese** volt). Október 19-én Korszakok, életművek, események címmel, 12. Tudománytörténeti konferenciát szervezett a szakosztály (társszervezők: A BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Intézete, a Kriza János Néprajzi Társaság, az MTA KAB Néprajzi és Antropológiai Szakbizottsága). Ennek keretében 19 előadás hangzott el. Október 22-én **Szajbély Mihály** (Szegedi Tudományegyetem) *Hová tűnt a gonosz? Az „eset” és az „emlékállítás” módozatai Vörösmarty Széplak című kiséposzában* címmel és *„Hidd el nekem, hogy nagyon jó asszony lenne belőlem!” Csáth Géza és a nők* címmel mutatta be kutatási eredményeit. November 8-án **Kányádi András** (INALCO, Párizs) *Az intertextualitás ösvényein* című, az Ariadné Könyvek sorozatban megjelent kötetéről a kiadvány szerkesztője, **Balázs Imre József** (BBTE, Kolozsvár) beszélgetett a szerzővel. November 9–10. között *Emlék, írás* címmel nemzetközi konferenciát szervezett a szakosztály, amelyen 18 előadás hangzott el. A konferencia első napjának záróakkordjaként Herta Müller *A király meghajol és gyilkol* című kötetének fordítójával, **András Orsolyával** **Sánta Jakabházi Réka**; 10-én Pirkko Saisio *Legkisebb közös többszörös* című kötetének fordítójával, **Varga P. Ildikóval**

Jankó-Szép Yvette beszélgetett. A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 17. fórumán az I. szakosztály Történelem szekciójában (*Könyvtár; levéltár; társadalom*) 13 előadás, a Nyelvészet-, irodalom-, néprajztudomány szekcióban (*Összefüggések, felismerések. Kutatások a nyelvészet-, irodalom-, néprajz-, színház- és zenetudomány köréből* címmel) 10 előadás hangzott el. A zenetudományi munkacsoport Nagyváradon a Partiumi Keresztény Egyetem Művészeti Karával tartotta tanácskozását november 23-án *Erdélyiség a magyar zeneszerzők műveiben – konferencia a 80 éves Angi István tiszteletére* címmel. Itt 13 előadás hangzott el, bemutattak egy könyvet is: **Hauszmann Alice** *Adalékok a romániai magyar zeneszerzés történetéhez* címmel, illetve köszöntötték a 80 éves **Angi István** professzort. A Magyar Tudomány Napja Erdélyben I. szakosztályi újdonságának számít a történészekkel közös *Interdiszciplináris nőtörténeti kutatások* címet viselő szekció – itt 8 előadás hangzott el. A nőtörténeti szekciót követő beszélgetés során felvetődött az együttműködés folytatása az MTA Nőtörténeti Munkabizottságával, illetve az ELTE Nőtörténeti Kutatóközpontjával. A szekció-előadásokat lapbemutató követte: a Szépirodalmi Figyelő nőtörténeti számát **Biró Annamária**, **Demus Zsófia** és **Zsigmond Andrea** mutatta be.

A Debüt-díj kiosztására 2018. május 23-án került sor. A 2017-es év tudományos teljesítményére vonatkozóan négy pályázat érkezett be. A pályázatokat elbíráló zsűri: **Sipos Gábor** történész, **Farmati Anna** irodalomtörténész és **Egyed Emese** irodalomtörténész, elismerve mind a négy pályázat értékeit, idén megosztva **Fodor Jánosnak** (munkájának címe: *Bernády György. Politikai életrajz*), illetve **Pál Jánosnak** (munkájának címe: *Ellenállás, alkalmazkodás, kiszolgálás. Az Unitárius Egyház szerepkörei (1945–1965)*) ítélte a díjat.

A *Találkozások* sorozatban *Képkultúra, irodalom, dokumentálás, technika?* címmel filmvetítésre és beszélgetésre került sor a 80 éves **Essig Józseffel**.

Az EME külső kutatási programjában a 2018-as évben **Boér Máté** és **Csata Adél** doktoranduszok vettek részt **Egyed Emese** irányításával.

2018-ban az Erdélyi Múzeum irodalomtörténeti lapszáma mellett **Egyed Emese** és **Fejér Tamás** gondozásában megjelent a Certamen sorozat ötödik kötete is, amely 2016-ban a szakosztály tudomány napi konferenciáján elhangzott előadások szerkesztett változatát tartalmazza. Tisztségviselők: Egyed Emese elnök, Bartha Katalin Ágnes titkár.

2. A Természettudományi Szakosztály tevékenységének gerincét a havi felolvasóülések, tudományos előadások megtartása képezte. Február 22-én **Szőcs Katalin** tartott előadást *A természeti erők geometriájáról* címmel. Márciusban **Takács Attila** volt a szakosztály vendége a Debreceni Egyetemről, akinek *Herbárium: ablak a múltra, vezérfonal a jövőhöz* című előadását hallgathatták meg az érdeklődők. Április 26-án **Csavidári Alexandra** előadására került sor *A vörösiszap: természetvédelmi gondok és megoldások* címmel. Május 31-én **Kis Boglárka-Mercédesz** *Mofetták és ásványvizek geokémiája a Keleti-Kárpátok vulkáni övezetében*; június 28-án **Szacsvai Kinga** *Lakótársunk a radon. A beltéri radonkutatás jelenlegi helyzete Romániában*; szeptemberben **Szőcs Katalin** *Az ünnep fizikája*, októberben pedig **Uray Zoltán** *A kolozsvári vívósport 200 éves története* című előadásai hangzottak el. Az előadások tematikája változatos volt, széles körű érdeklődést váltottak ki a résztvevőkből. A Kolozsvári Magyar Napok rendezvényein való részvételre is tett javaslatot a szakosztály. Interaktív előadásokra, kerekasztal-beszélgetésekre került sor, amelyeket a Természettudományi Szakosztály az Agrártudományi Szakosztállyal közösen rendezett.

A tematikus előadások mottója ez alkalommal *Környezetünk és a fenntartható fejlődés* volt. Ennek keretében **Kékedy-Nagy László** *Fenntartható fejlődés a XXI. században*; **Bódis Jenő** *Zöld kémia*; **Lázár László** *A modern mezőgazdaság*, illetve **Vallasek István** *Környezetbarát energiatermelés és energiagazdálkodás* című előadásai hangoztak el. A rendezvény program-felelőse **Kékedy-Nagy László** volt.

Ugyancsak a Kolozsvári Magyar Napok keretében, 2018. augusztus 24-én kerekasztal-megbeszélésre került sor *A fizikai aktivitás-sport szerepe a betegségek megelőzésében és az öregedési folyamatok lassításában* címmel. A meghívott dr. **Orosz Katalin** sportorvos, korcsoportos világrekorder úszó volt, a moderátor pedig **Uray Zoltán** biológus, VB-érmes vívó volt. A rendezvényt az EME Természettudományi Szakosztálya és a Kolozsvári Akadémiai Bizottság Biológiai Szakosztálya közösen szervezte.

Meghívásos alapon a szakosztály tagjai előadásokat tartottak, tudományos dolgozatokat mutattak be 2018-ban is. Tudományos munkásságuk tükrre a szaklapokban, konferenciakötetekben megjelent dolgozatok, hazai és külföldi szakkönyvekben megírt fejezetek.

A szakosztály gondozásában jelent meg az *Acta Scientiarum Transylvanica Chimica* 25/3. kötete. A *Kémiai Füzet* anyaga tartalmazza az ETK – 17 konferencia anyagát is.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 17. fórumának előkészítésében és lebonyolításában a szakosztály aktívan részt vett. Ennek keretében, 2018. november 24-én került megrendezésre az Erdélyi Természettudományi Konferencia (ETK – 18). **Kékedy-Nagy László** szakosztályi elnök megnyitója után **Kerényi-Nagy Viktor** *Erdély vadon termő rózsái és galagonyái*, illetve **Bartók Katalin** *101 éve született Róbert Endre biológus, a Babeş–Bolyai Egyetem tanára* című plenáris előadásait hallgathatták meg az érdeklődők.

A plenárisokat követő előadások öt szekcióban zajlottak: a Biológia szekcióban öt, a Földtudományok szekcióban hét, a Kémia szekcióban öt, a Környezettudományok és Fizika panelben szintén öt előadás hangozott el, négy a környezettudományok, egy a fizika tárgyköréből. Egy különálló szekciót, az ötödiket a poszterek képviselték. Összesen három posztert mutattak be a kémia tárgyköréből.

A szerzők túlnyomó része az Erdélyi Múzeum-Egyesületet képviselte, de a rendezvénybe bekapcsolódtak a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemről is. A résztvevők között 11 magyarországi kutató is jelen volt, ők a Miskolci Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem, az MTA, a Debreceni Egyetem, a Pannon Egyetem, a Magyar Tudományos Akadémia Ökológiai Kutatóközpont, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a NSF Arizona AMS Laboratory (USA), a Szent István Egyetem, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem stb. PhD-hallgatói és kutatói voltak.

Kitüntetések, díjak: A Kolozsvári Magyar Konzulátus elismerő oklevéllel tüntette ki **Uray Zoltán**, **Guráth Béla**, **Habala Péter** és **Killyéni András** szerzőket a kolozsvári magyar sportélet történetének hiteles tudományos dokumentálásában kifejtett tevékenységükért. Az okleveleket 2018. december 19-én **Mile Lajos** főkonzul adta át a szerzőknek. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Gr. Mikó Imre-emléklapot adományozott az EME újjászervezésében és folyamatos működtetésében kifejtett kiemelkedő munkássága elismeréséül **T. Veress Évának** a 2018. április 7-i közgyűlésen. 2018 februárjában a Kolozs megyei Octavian Goga Könyvtár „Restitúció”-díjjal tüntette ki a **Bartók Katalin** szerkesztésében megjelent *Nyárády Erasmus Gyula emlékezete* című kötetet.

A szakosztály vezetősége: Kékedy-Nagy László elnök, Szacs vay Kinga titkár.

3. Az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály az EME egyik legnépesebb, ezáltal talán a legaktívabb szakosztálya, jelenleg 1100 aktív tagja van. A 2018-as év folyamán 126 új tag iratkozott be.

Ebben az időszakban a választmány 3 alkalommal ült össze, de a tisztségviselők gyakrabban (havonta egyszer-kétszer) találkoztak a felmerülő problémák megbeszélése és megoldása végett. Területi központjai közül élénkebb tevékenységet ott volt tapasztalható, ahol OGYSZ-rendezvények kerültek megszervezésre. Meg kell említeni a Szatmárnémeti területi csoport kiemelkedő aktivitását **Leihér Eleonóra** vezetésével. A területi csoportok rendezvényein a szakosztály gyakran más szervezetekkel társulva, társszervezőként szerepel, mint például a Hargita Megyei Orvostudományi Kollégium, a Pápai Páriz Alapítvány (Székelyudvarhely), a Báthory István Alapítvány (Szilágysomlyó) és a Magyar Egészségügyi Társaság.

A szakosztály tevékenységének hatékonyabbá tételét, a kapcsolattartást és az élénkebb információáramlást segíti elő az **Orbán-Kis Károly** választmányi tag által karbantartott szakosztályi honlap. Ezenkívül a világháló más lehetőségeit is kihasználva (pl. Facebook) a szakosztály igyekszik minden tagját megszólítani, és velük a rendezvények, tevékenységek részleteit időben ismertetni. 2014 őszétől az OGYSZ-tagokat e-mailben elküldött, rendszeres hírlevelekben értesítik a fontosabb rendezvényekről és egyéb tudnivalókról.

A szakosztály fő tevékenysége a tudományos összejövetelek megszervezése. Ezeknek egy része a szakosztályon belül működő szakcsoportok és területi csoportok szervezésében zajlott szakmai-tudományos továbbképzők keretében. A szakosztály továbbra is támogatja ezeket, és felkéri a szervezőket, hogy az ilyen eseményekről időben értesítsék a választmányt.

2018. április 19–21. között Marosvásárhelyen tartották a szakosztály XXVIII. tudományos ülésszakát. Ennek 567 résztvevője volt, amelyből 281 orvos, 54 gyógyszerész, 177 fogorvos és 55 kísérő személy. A tudományos ülésszak első felében továbbképző előadások és plenáris konferenciák képezték a programpontokat. Péntek délutántól szombat délig 11 szekcióban 121 előadás hangzott el, amelyek az orvostudomány szinte minden ágát felölelték. Ennek keretében a szakosztály Lencsés György-díjat adományozott dr. **Pávai Zoltán** egyetemi tanárnak (laudációt dr. **Egyed-Zsigmond Imre** egyetemi tanár mondott). Az Orvos Kollégium 18, a Gyógyszerész Kollégium 24, míg a Fogorvos Kollégium 16 kreditponttal ismerte el a rendezvényt.

A Dr. Genersich Antal Alapítvány vezetőségének kérésére dr. **Szabó Béla** egyetemi tanár átadta a korábbi Genersich-díjazottaknak az Alapítvány által kiadott Emlékkönyvet. A tudományos ülésszak főszervezője dr. **Sipos Emese** titkár volt.

A családorvosi szakcsoport tevékenységéből említésre méltó a 2018. március 23–24-én, Székelyudvarhelyen, a Pápai Páriz Ferenc Alapítvánnyal és Hargita Megye Orvosi Kollégiumával közösen szervezett nagyszabású XXV. családorvosi továbbképző konferencia, külföldi és hazai előadókkal, 547 résztvevővel, amelyből 380 orvos és 167 szakdolgozó. A továbbképző konferencián 21 előadás hangzott el a különböző szakterületekről, 12 külföldi előadó budapesti, szegedi, pécsi, debreceni professzorok részéről, valamint 7 előadó a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemről és egy főorvos Csíkszeredából. Az Orvos Kollégium ezt a tudományos rendezvényt is kreditponttal értékelte.

2018. szeptember 28–29. között Szilágysomlyón a XXVI. Báthory Napok keretén belül került megrendezésre a XXV. jubileumi orvostovábbképző, **Széman Péter**, az EME Szilágysomlyói Csoportjának vezetője szervezésében. A nemzetközi orvoskonferencia témája: „*Egészséges életmód – Szülni és születni jó!*” volt. A továbbképzőn 9 rendkívül érdekes témájú előadás

hangzott el. A konferencia a Báthory István Alapítvány, a Magyar Egészségügyi Társaság, az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztályának, illetve az EME Szilágysomlyói Csoportjának égisze alatt zajlott, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia is támogatott.

Október 26–27. között, Marosvásárhelyen került sor a *Hetvenéves a marosvásárhelyi magyar nyelvű gyógyszerészképzés* c. ünnepi megemlékezésre, a Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében. A színvonalas programot a Művészeti Egyetem Stúdió termében több mint 150 gyógyszerész és gyógyszerészhallgató követte végig. A négy magyarországi gyógyszerészképző hely jeles képviselői, dékánjai megtisztelték jelenlétükkel a szakosztályi rendezvényt. Szombat délelőtt került sor a dr. **Gyéresi Árpád** egyetemi tanár *Hét évtized emlékezete – 70 éves a marosvásárhelyi magyar nyelvű gyógyszerészképzés* című könyvének bemutatására.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben égisze alatt, 2018. november 9–10. között zajlott a szakosztály állandó őszi konferenciájaként meghirdetett XXII. erdélyi orvosnapok, melynek főszervezője a Hargita megyei Orvosi Kollégium és a csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház, társszervezője a Kolozsvári Akadémiai Bizottság volt. A konferenciát a Romániai Orvosi Kollégium 11 kreditpontra értékelte. Az igen sikeres kétnapos rendezvény a csíkszeredai Apáczai Csere János Pedagógusok Házában zajlott. Az orvosnapokon 22 előadó és 238 regisztrált hallgató vett részt. A rendezvény workshoprésze nagy népszerűségnek örvendett, ezért a szervezők jövőre is terveznek hasonló befoglalni a programba.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben központi rendezvényén, 2018. november 23-án dr. **Mihály István** plenáris előadást tartott *Korszerű terápiás készülékek a neurológiában* címmel.

Az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály kolozsvári rendezvénye 10. alkalommal került megrendezésre a Református Kollégium dísztermében. Az elhangzott négy előadás közül kettő szakmai, a másik kettő pedig orvostörténeti jellegű volt. Az előadások után kerekasztal-beszélgetésre került sor a kórházi belső fertőzésekről.

2018. szeptember 29-én, Kolozsváron, dr. Genersich Antal halálának 100. évfordulója alkalmából az Erdélyi Múzeum-Egyesület vezetősége és az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya, valamint a Dr. Genersich Antal Alapítvány és a Kolozsvár Társaság közösen szerveztek emlékülést. A rendezvényen *Dr. Genersich Antal kora és öröksége* témakörben dr. **Ábrám Zoltán** és dr. **Bódizs György** tartott előadást.

A kiadványokat tekintve az Orvostudományi Értesítő 91. kötetének egy száma jelent meg, a második szám nyomdakész cikkei „ahead of print” formában már elérhetők. Két különszámot jelentettek meg, ezek a XXVIII. Tudományos Ülésszak és a XXV. Tudományos Diákköri Konferencia összefoglalóit tartalmazó kötetek. A kéziratok fogadása az „Editorial Manager” internetes kézirat-menedzselő rendszer révén történik. Hasonlóan a tavalyi évhez, felkérték a konferenciákon, továbbképzőkön előadó tanárokat, illetve a vándorgyűlés résztvevőit, hogy a bemutatott előadások anyagát írásban (kézirat formájában) is küldjék el a folyóirat szerkesztőségébe. A lap felelős szerkesztői teendőit és a De Gruyter/Sciendo Kiadóval való kapcsolattartást továbbra is **Mezei Tibor** látja el. A lapszámok megjelenésével kapcsolatos számos további teendő a szakosztály munkatársai, a szaklektorok és korrektorok gyors és igényes munkája segíti, fenntartva a lap szakmai színvonalát. A 2018-as első szám megjelenésével elkezdődött a folyóirat nemzetközi adatbázisokba való bejegyzése a De Gruyter/Sciendo Kiadó révén. A 91. kötet számainak nyomdai költségeit a Gedeon Richter Románia Rt. gyógyszer cég fedezi.

Továbbképzések, ösztöndíjak

A szakosztály minden évben pályázatot ír ki orvosok, fogorvosok és gyógyszerészek kutatói tevékenységének és szakmai érvényesülésének segítésére. A 2018-as kutatási ösztöndíjra beérkezett pályázatokat a választmány által kinevezett bizottság bírálta el. A nyertes pályázók **Boda Ferenc András** és **Fülöp Zsolt-Zoltán** voltak.

A Semmelweis Egyetem Gyógyszerésztudományi Kara és az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya pályázatot hirdetett meg a gyógyszerész/orvos kutatók/kutatócsoportok részére az erdélyi és a budapesti régió közti tudományos együttműködés fellendítése céljából, valamint egyetemi hallgatók részére a gyógyszerkutatásba, illetve a nagyműszeres gyógyszerésztudományi technikákba való bekapcsolódás céljából. A két pályázaton összesen 5 kutató/kutatócsoport pályázata részesült anyagi támogatásban, összesen 60 000 lej értékben.

Az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya folytatta a korábbi években meghirdetett pályázati kiírását a Tudományos Ülésszakon való ingyenes részvételre mindazok számára, akik a bemutatandó dolgozatukat a jelentkezési határidőig teljes terjedelemben, közlésre alkalmas formában beküldik. Összesen 9 dolgozatot küldtek be, amelyek közül a szaklektorok a pozitív elbírálásában részesülőket az Orvostudományi Értesítőben közölték.

A szakosztály 2006-ban hozta létre a legjobb tanulmányi eredményt elért végzős egyetemi hallgatóknak a Csögör Lajos-díjat és oklevelet, amelynek kiosztására 2018-ban is az egyetemi évet záró ballagáson került sor a Vártemplomban. A díj pénzjutalmat foglalt magában, amelyet a 4 díjazott diáknak **Szilágyi Tibor** szakosztályi elnök adott át. A díjazottak: általános orvosi karon **Daday Emese**, a fogorvosi karon **Dénes Csilla**, a gyógyszerészeti karon **Beluska Melánia-Mária**, az asszisztensképzőn pedig **Vajna Júlia**. Ez alkalommal került sor az első dr. Formanek Gyula-emlékdíj átadására is, a pályázat nyertese **Farkas Szidónia** gyógyszerész-hallgató volt.

2018-ban **Benedek István** professzor és **László Ilona** főorvos (Marosvásárhely) a Pápai Páriz Ferenc Alapítvány életműdíjában, **Székely Pál** gyógyszerész a Pápai Páriz Ferenc Alapítvány fiatal kutatói díjában részesült. A szakosztály az egyetlen olyan egyesület Romániában, amely az orvos-, fogorvos- és gyógyszerésztudományt anyanyelvünkön műveli.

Az OGYSZ-nek kapcsolata van az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságával, a Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal, amelynek Orvostudományi Szakbizottságát **Szilágyi Tibor** egyetemi tanár, a Gyógyszerésztudományi Szakbizottságát pedig **Gyéresi Árpád** egyetemi tanár vezeti, a Magyar Gyógyszerésztudományi Társasággal, amelynek Tanácskozó Testületében **Sipos Emese** egyetemi tanár mint a szakosztály képviselője is jelen van. Ezek mellett az OGYSZ együttműködik a Magyar Egészségügyi Társasággal (MET) **Széman Péter** főorvos, a MET Kárpát-medencei alelnöke segítségével, a magyarországi Országos Alapellátási Intézettel, a magyarországi Országos Gyógyintézeti Központtal, a Kárpát-medencei Tehetségkutató Alapítvánnyal, a Magyar Általános Orvosok Tudományos Egyesületével, a Studium Alapítvánnyal, valamint a Marosvásárhelyi Magyar Diákszövetséggel. A felsorolt, országos és nemzetközi szervezeteken kívül kapcsolatban van olyan helyi alapítványokkal és társaságokkal, mint például a Keresztény Orvosok Szövetsége (KEOSZ), a szilágysomlyói Báthory István Alapítvány, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület marosvásárhelyi szervezete, a székelyudvarhelyi Pápai Páriz Ferenc Alapítvány, a szatmárnémeti Szent-Györgyi Albert Társaság.

A szakosztály vezetősége: dr. Szilágyi Tibor elnök, dr. Sipos Emese titkár.

4. A **Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály** 2018-ban is alapvető tevékenységének tekintette a szakmai, tudományos és tudomány-népszerűsítő előadások, konferenciák szervezését. Az év folyamán kilenc ilyen rendezvényre került sor.

Március 14-én **Szuhai Györgyi** közgazdász (a Professional Project Life Nonprofit Kft. ügyvezetője, az EUROPÉER Európai Fejlődésért és Együttműködésért Közhasznú Alapítvány elnöke, a Szent István Egyetem Gazdálkodás és Szervezéstudományok Doktori Iskolájának doktorjelöltje) tartott előadást *Tudatos életvezetés – projektszemlélet a magánéletben* címmel. Március 28-án **Csata Zsombor** egyetemi adjunktus, a BBTE Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézetének oktatója *Etnikai törésvonalak az erdélyi gazdaságban* címmel tartott előadást. Május 24-én a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézetének keretében működő Gazdasági Tanácsadó Klub hallgatói, **Jakó Zsolt**, **Barabási Tamás**, **Griz Zsuzsa** és **Virágh Tihamér** mutatták be a szakkollégium bankszektorra vonatkozó elemzését *Banking 2025* címmel. Május 3-án, a Nemzetközi Sajtószabadság Napján (World Press Freedom Day) a Sapientia EMTE Jogtudományi Intézete és az EME Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztálya *Adatvédelem és média* címmel előadást és kerekasztal-beszélgetést szervezett. A téma aktualitását egyrészt a 2016-os Általános adatvédelmi rendelet bevezetése (GDPR) és a május 25-től kötelező tényleges alkalmazása, másrészt pedig az adatvédelem és a média összetett viszonya, illetve az ebből fakadó munkajogi, eljárásjogi és büntetőjogi kérdések értelmezése indokolta. A rendezvény szakmai partnere a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete (MÚRE) volt. **Rácz Éva** (MÚRE-elnök) és **Kokoly Zsolt** szakosztályi al-elnök felvezetői után 5 előadás hangzott el. **Mike Nimród** adatvédelmi tisztviselő és cégjogász (NTT Data Romania), doktorandusz (Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástudományi Kar, Infokommunikációs Tanszék) *A változatlanág kedvéért: régi adatvédelmi alapelvek új köntösben*; **Vallasek Magdolna** egyetemi adjunktus (Sapientia EMTE Jogtudományi Intézet) *Adatvédelmi kérdések munkajogi vonatkozásai*; **Székely János** egyetemi adjunktus (Sapientia EMTE Jogtudományi Intézet) *Adatvédelmi kérdések polgári eljárásjogi vonatkozásai*; **Kokoly Zsolt** egyetemi adjunktus (Sapientia EMTE Jogtudományi Intézet) *Adatvédelem és audiovizuális média* és **Szabó András** doktorandusz (Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Büntetőjogi Tanszék) *Közérdek vagy személyiségi jogsértés? A gyanúsítottak és sértettek személyiségi jogai a büntetőeljárásban* címmel tartottak előadást.

2018. június 7-én került sor az EME székházában az V. Erdélyi Magyar Vendéglátás és Turizmus Konferenciára, amely a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Földrajz Intézetével volt közös rendezvény. A felkért 11 előadó a régiók turisztikai versenyképességéről, a turisztikai trendekről, a turizmuskommunikáció kihívásairól, a szállásfoglalások internetes lehetőségeiről, a nagyobb rendezvények turizmusra való hatásáról, a turisták zajkitettségeről, a geoparkok népszerűsítéséről, az okostelefonok hatékonyságáról a turizmusban, a bor- és vallásturizmus kapcsolatáról számolt be. A rendezvény második programpontja egy szakmai kirándulás volt a tordai sóbányába **Kolozsi Orsolya** vezetésével, ezt követte a szakmai tanácskozás. A rendezvény programfelelőse **Talpas János** volt.

November 28-án **Görög Mihály**, a veszprémi Pannon Egyetem egyetemi tanára tartott előadást *Kutatási stratégiák a vezetéstudományban – Deduktív vs. induktív kutatás* címmel. December 18-án a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézete Szociológia Tanszéke, az MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottság Szociológiai és Demográfiai Szakbizottsága, az EME Jog- Közgazdaság- és Társadalomtudományi

Szakosztálya és a Max Weber Társadalomkutató Alapítvány szervezésében, a BBTE Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézet Sociologica épületében *Társadalmi átalakulás, fejlődés és innováció a rendszerváltás óta* címmel kerekasztal-beszélgetésre, valamint az Erdélyi Társadalom folyóirat 2018/1-es lapszámának bemutatójára került sor. A rendezvény meghívottjai **Benedek József** akadémikus, **Dániel Botond**, **Nagy Egon**, **Kerekes Kinga**, **Kiss Dénes** és **Veres Valér** voltak.

November 20-án, a Sapientia EMTE Tordai úti épületében került sor a *Fejezetek Erdély jogtörténetéből* elnevezésű konferenciára, amely a Magyar Tudomány Napja Erdélyben 2018. évi rendezvénysorozatának jogtudományi szekcióját képezte. **Nánási László** *Az Erdélyi Fejedelemség pénzverése – jog és szimbolika* című előadását kerekasztal-beszélgetés követte **Fábián Gyula** (kisebbségi jog), **Fegyveresi Zsolt** (alkotmánytörténet), **Nánási László** (büntetőjog története), **Kokoly Zsolt** (jogi oktatástörténet), **Székely János** (polgári perjog története) és **Veress Emőd** (polgári jog története) részvételével.

November 24-én a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának épületében került sor a *Munka határok nélkül. A munka interdiszciplináris megközelítése* című konferenciára, ahol jogtudományi, közgazdasági, gazdálkodástudományi és szociológiai szempontból elemezték az aktuális munkaerőpiaci kihívásokat. A szakosztály tagjai közül ketten, **Alt Mónika-Anetta** és **Kokoly Zsolt** részesültek kutatási támogatásban az EME részéről. Kiemelkedő esemény volt szakosztályunk életében, hogy az 2018. április 7-i közgyűlésen – elsőként a szakosztály tagjai közül – az EME tiszteleti taggá avatta **Somai Józsefet**, aki aktív szerepet vállalt az EME 1990-es újjáalapításában, és azóta is kitartóan és lelkesen támogatja szakosztályunk tevékenységét.

A szakosztály vezetősége: Kerekes Kinga elnök, alelnökök: Kokoly Zsolt és Balla Emese.

5. A Műszaki Tudományok Szakosztálya küldetéséhez híven 2018-ban is fenntartotta hagyományos tevékenységeit (a magyar műszaki nyelv ápolása, művelése, a szakember-utánpótlás, -nevelés, a fiatal kutatók szakmai előrehaladásának a támogatása, valamint a műszaki értelmiség összefogása). Ennek jegyében nemzetközi tudományos üléseket és tudomány-népszerűsítő előadásokat, szakmai tábort szervezett, s tudományos tevékenységek, kutatások működését ösztönözte, segítette. Munkássága eredményeit kiadványsorozataiban tette közzé, s az EDA-ban terjesztette.

A szakosztály január 12-én kettős eseménnyel indította az évet. Az évi rendes közgyűléssel, melynek keretében az előző év sokrétű tevékenységét tekintették át, véglegesítették az évi munkatervet. Ugyanezen a napon **Márton László** szakosztályi alelnök tartott előadást *Megújuló hagyomány. A bajai hajómalom építése* címmel. Az előadás mellett szakosztályi könyvbemutatóra is sor került.

2018. március 22–23. között, immáron huszonharmadik alkalommal rendezték meg a *Fiatalkorú műszakiak tudományos ülészetét* a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE) partnerségében. A rendezvény fővédnöke **Lovász László**, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, védnöke **Gyulai József**, a Novofer Alapítvány kuratóriumának elnöke volt. A konferencia 2018. március 22-én kezdődött a megnyitó, illetve plenáris előadásokkal a Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. A rendezvényt megtisztelte **Ónody Rita Éva** konzul, a Magyar Köztársaság Kolozsvári Konzulátusáról, aki köszöntő beszédében üdvözölte a konferencia résztvevőit. A megnyitón **Antal Géza** ügyvezető elnök képviselte az RMDSZ Kolozs megyei

szervezetét. Szép számban voltak jelen neves egyetemek és tudományos intézetek hallgatói, oktatói a tudományos munkák irányítói, kutatói s intézményvezetői. A konferencia tiszteletbeli meghívottjai **Gyulai József, Rajnai Zoltán, Johanyák Zsolt Csaba, Danyi József és Végyvári Ferenc, Szigeti Ferenc, Dezső Gergely, Kulcsár Balázs, Dávid László, Hollanda Dénes, Domokos József, Papp István, Popa-Müller Izolda, Pásztor Judit, Tolvaly-Rosca Ferenc, Csibi Vencel, Gobesz Ferdinánd-Zsongor, Talpas János és Nagy Sándor** voltak. A megnyitón **Bitay Enikő**, az EME–MTSZ szakosztályi elnöke, **Gyenge Csaba** EME-alelnök és **Dávid László**, a Sapientia EMTE rektora szólaltak fel a szervező intézmények nevében, majd a meghívott intézmények képviselői: **Rajnai Zoltán, Johanyák Zsolt Csaba** és **Kulcsár Balázs**. Az esemény keretében került sor a Maros Dezső-díj átadására. Ezúttal a megosztott díjat két sapientias hallgató, **Ferencz Katalin** és **Márton Loránd** vehette át. Az ünnepi megnyitót kis-koncert zárta a Kolozsvári Magyar Opera művészeinek előadásában. Felléptek: **Hary Judit** és **Ádám János**, a Kolozsvári Magyar Opera magánénekesei, zongorán kísért **Nagy Ibolya** korrepetitor. Délután 14 órától 146 szerző 71 előadása hangzott el hat szekcióban, az EME központi székházában, illetve a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem központi székházában. Örvendetes, hogy a Kárpát-medencét megjelenítő fórum továbbra is nagy érdeklődésre tart számot. A tudományos tevékenységek mozgatórugójaként az intézmény folyamatosan figyeli, segíti, ösztönzi a műszaki kutatás tevékenységeit, külön figyelmet szentelve az eredmények bemutatásának, közzlésének, terjesztésének és a nemzetközi vérkeringésbe való bevonásának is. 2018-tól újdonságnak számít, hogy a tanulmányokat angol nyelven is bekéri a szakosztály, s ezek online felületen elérhetővé válnak. A rendezvény megnyitásával egy időben a Műszaki Tudományos Közlemények 9. kötetének bemutatójára is sor került. Ekkor már a tanulmányok olvashatók voltak a világhálón is, az EDA-ban. A kiadvány összesen 115 szerző közlésre javasolt 58 írását tartalmazza, s felöleli valamennyi műszaki szakterületet (anyagtudományok, biztonságstudomány, informatikai alkalmazások, gépészet és gyártástudomány, vegyészet, építészeti, mechatronika és robotika, alkalmazott fizika), a műszaki oktatás és interdiszciplináris kutatások eredményeivel is kiegészülve. A konferencia másodnapján, március 24-én az Erdélyi barangolás program keretében a résztvevők egy körúton vettek részt. A szakma gyakorlása mellett a szervezők fontosnak tartják a kikapcsolódást, a honismereti jellegű tevékenységeket is, ezért a rendezvényt az idén is ezzel a hagyományos programunkkal zárták (melynek fontosabb helyszínei: Keresd, Berethalom, Erzsébetváros, Torockószentgyörgy). Programfelelős és egyben túravezető **Talpas János** volt. A rendezvényről a Szabadság című napilap, az Román Közszolgálati Televízió kolozsvári adása (Erdélyi Figyelő), valamint a Kolozsvári Rádió is beszámolt.

2018. június 6-án hatodik alkalommal került sor a *Magyar műszakis ballagásra* Kolozsváron a Kolozsvári Műszakis Klub (KMDSZ–KMK) és az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya szervezésében. A frissen végzett kolozsvári műszakis kollégákat **Bitay Enikő** szakosztályi elnök, **Gobesz F. Zsongor** egyetemi docens, **Sebestyén-Pál György** professzor, **Lőrincz István-Zoltán**, a KMDSZ elnöke, valamint **Kiss Gergely**, a Kolozsvári Műszakis Klub elnöke köszöntötte. A ballagó diákoknak emléklapot, könyvet s virágot adtak át a szervezők, az ünnepi hangulatot **Vincze Róbert** slam-előadása zárta.

A szakosztály augusztus 22-én a Kolozsvári Magyar Napok keretében folytatta a *Kolozsvári ipartörténete* című előadás-sorozatát. Ennek keretében került sor **Orosz Judit** *A kolozsvári kendőgyár emlékei*, illetve **Katona Zsigmond** *A Napochim története* című előadására.

A rendezvény, amelynek jeligéje: „*Hozz magaddal egy emléktárgyat!*”, egyben találkozó az egykori alkalmazottakkal, s emléktárgyak gyűjtésére is lehetőséget nyújt. Mindkét rendezvényen az előadásokat hozzászólások egészítették ki, hagyományosan teret adva az egykori alkalmazottak találkozájának, adatgyűjtésének s a kötetlen beszélgetésnek. A rendezvényekről augusztus 31-én **Ördög Béla** közölt híradást a Szabadság című napilapban, valamint **Dobrai Zsolt-Levente** a Transindex hírportálon, illetve az Román Közszolgálati Televízió kolozsvári stúdiója készített riportot (Erdélyi Figyelő).

2018. augusztus 27–30. között tizenhetedik alkalommal szervezte meg a technikatörténeti alkotótábort az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya Lövétén és környékén. A 12 fős csapat első ízben végzett helyszíni terepszemléjén a felmérni kívánt objektumokat vette számba, s dolgozta ki az elkövetkező időszak célirányos munkálatait. A lövétei vasércbánya megmaradt helyszíneit, a bányász munkástelepet, a ványolók helyszíneit, valamint a néprajzi múzeumban található műszaki tárgyakat vették számba. Ezt követően Szentkeresztbányán megtekintették a résztvevők a vashámor és a vasüzem maradványait, illetve az ehhez tartozó egykori szakképzés műhelyeit, iskolamúzeumot. Mindkét helyszínen interjúkat készítettek az egykori jelentős szakemberekkel (mesterek, mérnökök, szaktanárok). A tábor zárónapján Székelyudvarhelyen a SELWER üzemet látogatták meg, ahol az egykori lövétei és szentegyházi szakemberek is dolgoznak, hiszen ennek egy kihelyezett vasöntöderészlege Szentegyházán működik. A tábor szakemberei között a Kolozsvári Műszaki Egyetem, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem, a Sapientia EMTE és a Széchenyi István Egyetem oktatói voltak. A táborban megkezdett munkálatok az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya keretei között tovább folytatódnak, időközben elkezdődött a forrásdokumentumok gyűjtése is. A továbbiakban kisebb (szak)csoportokban, diákok bevonásával folytatódnak a felmérések konkrét munkálatai.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben ünnepi megnyitóján, november 23-án **Máté Márton**t, a Sapientia EMTE docensét gr. Mikó Imre-emléklappal tüntették ki az EME Műszaki Szakosztályában kifejtett munkássága, egyetemi oktatói tevékenysége és kutatómunkája elismeréséül. A MTNE rendezvénysorozat keretében került sor, immáron 19. alkalommal, a Műszaki Tudományok Szakosztályának tudományos ülészakára. A tudományos tanácskozás fórumot teremt a hazai kutatók legújabb munkáinak megismertetésére, ugyanakkor lehetőséget kínált anyaországi vendégeink számára, hogy bemutassák intézményüket, illetve kutatásaikat. Az idén is jelentős intézményközi projektek, együttműködések eredményeit ismerhették meg a résztvevők, ugyanakkor lehetőség nyílt arra, hogy betekintést nyerjenek az EME műszaki szakosztály tudomány- és technikatörténeti szakcsoportjának, illetve a társszervező Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Marosvásárhelyi Kar gépész- és villamosmérnöki tanszékének tevékenységébe is. Az idei rendezvényen öt egyetemről, hat kutatóintézetből összesen harminckét szerző tizenhét, főleg csoportos kutatási munkája került bemutatásra. A változatos, sokszínű előadások technikatörténeti, anyagtudományi, anyagtechnológiai, biztonság tudományi, gépészeti, automatizálási, építészeti, biomechanikai, illetve fogászati implantátumok fejlesztésére irányuló témákat érintettek. A rendezvény egyik lényeges mozzanata volt a Jenei Dezső-emléklap átadása. A 2018-as év kitüntetettje **Kolozsváry Zoltán** anyagtudós, vezérigazgató, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem társult oktatója. A rendezvény méltó helynek bizonyult a nemrégiben elhunyt két jeles műszakis kolléga, szakosztályi tagtársra való megemlékezésre is: **Márton László-Ferenc** mérnök-matematikusra és **Filep Emőd** mérnök-fizikusra emlékeztek a jelenlevők, akik a szakosztály rendezvényein többször részt vettek

kutatásaikkal, s eredményeiket kiadványainkban magyar nyelven is közzétették. A rendezvény utolsó programpontja könyvbemutató volt. A *Műszaki Tudományos Közlemények* sorozat két legújabb számát (8., 9.), illetve az *Acta Materialia Transylvanica* új folyóirat első számát ismertette a szerkesztő.

2018. december 20-án került sor az EME karácsonyi könyvbemutatójára és a könyvvásárra, melynek keretében az egyesület új folyóiratát, az *Acta Materialia Transylvanicát*, Bitay Enikő főszerkesztő mutatta be. Az EME Műszaki Tudományok Szakosztályának évente kétszer megjelenő anyagtudományi folyóirata elsősorban a Kárpát-medencében, magyar kutatók által közölt publikációkat tartalmaz, így nem csupán a térség anyagtudományi eredményeinek ismertetéséhez és széles körű terjesztéséhez járul hozzá, de a magyar szaknyelv ápolásában, gazdagításában és pontosításában is jelentős szerepet tölt be. Ugyanakkor a benne publikált eredmények nemzetközi terjesztése érdekében az EME interneten közzéteszi a folyóirat teljes angol nyelvű változatát is. A bemutatkozó számban több, az anyagtudományhoz tartozó kutatási területről olvashatunk érdekfeszítő cikkeket. Egyfajta tágabb jellegű ismertetőként a szerzők bemutatják a kelet-közép-európai térségi anyagtudomány és az anyagmérnökség néhány egyedi vonását, különös tekintettel a politikai változások által előidézett helyzetre, az azt követő fejlődésre és arra a perspektívára, amelyet a jelenkor fiatal tehetségei hoznak az ágazatnak.

A szakosztály vezetősége: Bitay Enikő elnök, Márton László és Máté Márton alelnökök, Kisfaludi-Bak Zsombor titkár.

6. A Matematikai és Informatikai Szakosztály tagjai a hagyományokhoz híven 2018-ban is konferenciák, tudományos ülésszakok, előadások, továbbképzők és szakmai versenyek szervezéséhez járultak hozzá. Ennek érdekében együttműködtek a BBTE és a Sapientia EMTE oktatóival, a Farkas Gyula és a Mitis Egyesületekkel, a Matlap közösségével, a Radó Ferenc Matematikaművelő Társasággal, valamint a KAB Matematika, Informatika, Fizika és Csillagászati Szakbizottságával.

A szakosztály kiemelkedő rendezvénye ebben az évben is A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében szervezett 9. Matematika és Informatika Alkalmazásokkal Konferencia volt, melyre Parajdon, az Urbán Andor Református Konferenciaközpontban került sor november 16–18. között.

A rendezvény első napja két különböző szekcióval indult. Az elsőben matematikatörténeti és didaktikai előadások hangzottak el (**Kása Zoltán**: *Matematika a Ferenc József Tudományegyetem utolsó öt évében*; **Lőrincz Annamária, Oláh-Gál Róbert**: *A lineáris algebra kezdetei Erdélyben*; **Kolumbán József**: *Mértan Pitagorasz előtt és után*; **Biró G. Albert, Bencze Mátyás, Szilágyi Máté, Nagy Vid Zsolt, Gál Tamás**: *Korai fejlesztés indokoltsága*). A második szekcióban matematikai és informatikai témában hallgathattunk meg előadásokat (**Pál László, Sándor Zsolt, Makó Zoltán**: *A BLP-modell alternatív megoldási módszereinek vizsgálata*; **Tamás Simon Lehel, Kovács Hunor, Pál László**: *Részvényportfóliók optimalizálása webszolgáltatások segítségével*; **Szokol Patrícia, Nagy Gergő**: *Általánosított kváziaritmetikai, valamint Kubo–Ando-közeppek kapcsolata pozitív (invertálható) operátorokon*; **Filep Levente**: *Önkéntesekre alapuló osztott számítási hálózatok*).

Másnap ugyancsak szekció-előadásokkal folytatódott a konferencia. A didaktika szekcióban a következő előadásokat hallgathatták meg az érdeklődők: **Baranyai Tünde**: *A matematika tanításának új kihívásai elemi osztályokban, az integrálás előnyei és hátrányai*; **Bódis**

Klára: *Módszerek a jelenlegi oktatási rendszerünkben;* **Debrenti Edit:** *Problémamegoldás alsó tagozaton;* **Simon József:** *Analógiák súlyponttal;* **Ambrus Erna:** *Sajátos nevelési igényű tanulók foglalkoztatása matematikaórán;* **Tuzson Zoltán:** *A számelmélet és a matematikai analízis kapcsolatairól;* **András Szilárd:** *Diákcentrikus matematikai tevékenységek tervezése az általános iskolában;* **Kovács Béla:** *Második megoldás. Válogatott feladatok bemutatása két vagy több megoldással;* **Olosz Ferenc:** *Segédszerkesztéssel megoldható mértanfeladatok.* A matematika és informatika szekcióban az alábbi előadások kerültek bemutatásra: **Róth Ágoston:** *Szabadformájú görbék és felületek energiaváltoztatása kontrollpontok helyzetmódosításával;* **Farkas Csaba:** *Schrödinger-egyenletekre vonatkozó jellemzési tétel;* **Horobet Emil, Weinstein Madeleine:** *Az igazi perszisztens homológia;* **András Szilárd:** *Néhány speciális függvényosztály Ulam–Hyers-stabilitása;* **Szilágyi Zsolt:** *Lokalizálás Grassmann-varietáson nilpotens vektormező segítségével;* **Lőrinczi Ábel:** *Az $E_6 \sim$ tegez-fareprezentáció;* **Kolumbán József:** *Egyensúlyfeladatok;* **Bencze Mihály, Drăgan Marius:** *A Blundon-tétel egy hegyesszögű háromszögben és néhány következménye;* **Darvay Zsolt:** *Adaptív prediktor-korrektor algoritmus lineáris programozásra.*

A konferencia másodnapján **Herendiné Kónya Eszter** tartott plenáris előadást *A tananyag probléma-központú feldolgozása. Egy tanítási kísérlet első tapasztalatai* címmel, majd a jelenlévők kerekasztal-beszélgetés keretében vitatták meg a matematika oktatásának aktuális kérdéseit. A konferencia során, ünnepélyes keretek között került sor a Farkas Gyula-emlékérem átadására. Az emlékérmet olyan általános iskolában vagy középiskolában oktató matematika vagy informatika szakos tanár kaphatja, aki tevékenységével jelentősen hozzájárult a matematikai vagy informatikai ismeretek terjesztéséhez, és a tehetséggondozásban kiemelkedő eredményeket ért el. Az idei díjazottak: **Gaskó Gabriella** (Nagykároly), **Biró G. Albert** (Székelyudvarhely) és **Stan Ágota** (Marosvásárhely). A laudációkat **Szenkovits Ferenc** és **Kása Zoltán** állította össze. A díjakat **András Szilárd, Szenkovits Ferenc** és **Kása Zoltán** adta át.

Tisztségviselők: Robu Judit elnök, Makó Zoltán alelnök, Darvay Zsolt titkár.

7. Az **Agrártudományi Szakosztály** éves tevékenységét a már hagyományos bor- és sajt-bemutatóval indította **január 13-án**, az EME kolozsvári székházában. Ehhez kapcsolódtak a Babeş–Bolyai Tudományegyetem média szakos mesterképzős hallgatói is. A rendezvény keretében a nagyenyedi Vinum Rexum 2016-os erdély-hegyaljai borait **Györfi Jenő** borász, a torockószentgyörgyi sajtüzem termékeit **Varga Gergely** sajtimester mutatta be. Március 6-án Sepsiszentgyörgyön a Sapientia EMTE Sepsiszentgyörgyi Tanulmányi Központjában **Haschi András**, a MKIÜ (APIA) Hargita megyei igazgatója előadást tartott az általa képviselt intézmény támogatási formáiról. A *Terület alapú támogatások rendszere Székelyföldön* című előadásban a külső érdeklődők mellett részt vettek a Sapientia EMTE agrármérnöki szakos hallgatói is. Az előadás társ szervezője a Sapientia EMTE Kertészmérnöki Tanszéke volt.

Március 10-én a nyárádszeredai Bocskai Alapítvány és a Sapientia EMTE Kertészmérnöki Tanszéke közreműködésével Nyárádszeredában hagyományyszerűen megrendezésre került a 26. nyárádszeredai kertésznapi. A vásárral egybekötött egynapos szakmai rendezvény keretében az érdeklődők megtekinthették a kertészeti ágazat újdonságait mind az inputanyagok, mind a végtermékek palettájához tartozóan.

Április 10-én *Vissza nem térítendő támogatások rendszere Romániában az agrárágazatban és a vidékfejlesztésben a 2014–2020-as programozási periódusban* címmel tartott előadást

Tamás Ervin szociológus, közgazdász, vidékfejlesztési szakember Sepsiszentgyörgyön a Sapientia EMTE Sepsiszentgyörgyi Tanulmányi Központjában. Május 15-én Kolozsváron sor került a **Farkas Zoltán** által írt *Adalékok a kolozsvári Agrártudományi és Állatorvosi Egyetem történetéhez* című könyv bemutatására.

Május–augusztus időszakban több ízben nyílt mód kisebb csoportok számára gyógynövénykerti szemlére, ahol gyógyászati jelentőségű fajok jelentősége és termesztéstechnológiája, illetve az ezekhez kötődő szabadföldi kísérletek kerültek ismertetésre. A bemutatókat **Nyárádi Imre-István**, valamint **Biró-Janka Béla** és **Molnár Katalin** doktoranduszok tartották Marosvásárhelyen a Sapientia EMTE Kísérleti és Tangazdasága keretén belül.

A Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozathoz a szakosztály két programmal is hozzájárult. Augusztus 23-án a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár munkatársaival közösen Páter Béla gyógynövénykutatóról emlékeztek meg az egybegyűltek. Ennek keretében koszorúzásra is sor került a Házsongárdi temetőben, majd a kolozsvári Agrártudományi és Állatorvosi Egyetemen a Páter-múzeum meglátogatására nyílt lehetőség **Farkas Zoltán** vezetésével. Ugyancsak ezen a napon az EME-székházban **Lázár László** *A modern mezőgazdaságról* tartott előadást. Ez utóbbi program a Természettudományi Szakosztállyal immár harmadik alkalommal közösen szervezett tematikus előadás volt.

November 7-én a Sapientia EMTE Kertészmérnöki Tanszékével közösen az egyetem Kísérleti és Tangazdasága területén megszervezésre került *7. kukoricanap a Sapientia Egyetemen* című szakmai rendezvény. A szakmai bemutató során az általános termőhelyi és technológiai adatok felvázolását követően (**Fazakas Csaba** és **Nyárádi Imre-István**) az öt nemesítőcég (Caussade Semences, DuPont Pioneer, KWS, Maisadur Semences és Marton Genetics) képviselői 35 kukoricahibrid fontosabb értékmérő tulajdonságait ismertették a résztvevőkkel.

November 17-én a Magyar Tudomány Napja Erdélyben 17. fórumához kapcsolódva a szakosztály a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kar Kertészmérnöki Tanszékének társ-szervezésével megrendezte a XIV. szakmai konferenciáját. *A Tudomány és technológia* altémájú esemény helyszíne a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karának főépülete volt. A rendezvény céljai között szerepelt a magyar szaknyelv ápolása, művelése mellett egy olyan szakmai fórum biztosítása, amelyben a magyar ajkú hazai és külföldi szakemberek, egyetemi hallgatók és doktoranduszok megbeszélhették a szakma aktuális kérdéseit, rávilágíthattak a jövőbeni kihívásokra, és javaslatokat fogalmazhattak meg ezek megelőzésére, megoldására. A tervezett programnak megfelelően a tudományos ülészak ideje alatt a tág értelemben vett agrártudományhoz kapcsolódó, tizenegy előadás került bemutatásra, amelyeket a heterogén összetételű résztvevők érdeklődéssel követtek. A konferenciáról a Román Közszolgálati Televízió Marosvásárhelyi Stúdiója, az Erdély TV és a marosvásárhelyi Népújság készített híryanagot, illetve hosszabb terjedelmű hang- és képszelellítást. November 23-án a Kolozsvári Agrártudományi és Állatorvosi Egyetemen, az Romániai Magyar Gazdák Egyesületének főszerkesztésében, a Gazda Szervezetek alakuló gyűlésén **Farkas Zoltán** és **T. Veress Éva** mint agrártudományi szakosztályi tagok és **Bartók Katalin** mint természet-tudományi szakosztályi tag, Páter Béla, Gidófalvi István, Bodor Péter, Veress István, Nagy Miklós, Csávossy György munkásságát méltatták.

Tisztségviselők: Nyárádi Imre István elnök, Fazakas Csaba alelnök, Lázár László titkár.

Ifjúsági szakcsoportjaink

Egyesületünk 2018-ban is felkarolta, támogatta és ösztönözte a tudományos utánpótlást biztosító szakmai műhelyeket és az azok által tömörített, kutatómunkára vállalkozó diákságot.

A **Kolozsvári Magyar Történezhallgatók Egyesülete (KOMATE)** 2018-ban előadás-sorozatot indított *KOMATE-estek* néven, amelynek keretein belül több régész és történész doktorandusz, tanár tartott előadást. Áprilisban Mészkon tartották a hagyományos KOMATE-tavasztatort. A jó idő beköszöntével a nagy érdeklődésnek örvendő Airsoft bajnokságra is sor került a tanárok indítványozására. A rendezvény alkalmat nyújtott arra, hogy szorosabb együttműködést alakítsanak ki a diákok mind a tanári karral, mind a kolozsvári Holló Baranta Csapattal. A program keretében a résztvevők különböző fegyverek használati technikáit sajátították el. A nyár folyamán elkészültek a Gólya Füzetek, amelyeket októberben, a tanévnyitó után adtak át az elsőéveseknek. A tanév kezdetével került megrendezésre a Homo HistoRRRrrricus!!! gólyatábor, novemberben pedig a már tradicionálisnak számító tőri-földi gólyabál, Vikingek témával. November végén az egyesület a régészetet, művészettörténetet oktató tanárokkal közösen gyulafehérvári tanulmányutat szervezett, amelynek keretében történelmi helyszíneket, épületeket ismertek meg a résztvevők. 2018 végén tisztújításra is sor került, a szakosztály élére új vezetőség került. A KOMATE elnöke Nagy József Zsolt lett, az alelnöki tisztséget Teleki Botond és Sipos Ottilia tölti be, a titkári teendőket Molnár István látja el a következő ciklusban.

A **GEKKO (Geológus Egyetemisták Kolozsvári Kutató Osztálya)** 2018-ban is egy közösségi és szakmai tevékenységekben gazdag évet zárt. A hagyományos sátras GEKKO-tábor idén már 11. alkalommal került megrendezésre, a háromnapos tábor helyszíne Zsobok és környéke volt. A tábor során a résztvevők megismerték a környék földtanát, fossziliákat és ásványokat gyűjtöttek. Az őszi folyamán Szinden került megrendezésre a harmadévesek által szervezett gólyatábor. Ennek keretében túrára is alkalom nyílt a Tordai-hasadékhoz, eközben a gólyák ismerkedhettek a térség földtanával. Decemberben gólyabált és GEKKO-mikulásünnepséget szervezett a szakcsoport.

Az év folyamán a tagok számos konferencián képviselték magukat dolgozatokkal, poszterekkel vagy résztvevőkként. Ilyenként említhető a XXI. erdélyi tudományos diákköri konferencia (ETDK), a XX. székelyföldi geológus találkozó (SzGT), a XX. bányász-, kohász-, földtani konferencia (BKF). Ezek mellett a tagok az SzGT szervezésében és lebonyolításában is aktívan részt vállaltak.

A GEKKO-val kapcsolatos információk, programok elérhetők a Geológusképzés magyar nyelven, BBTE, Kolozsvár Facebook-oldalon ([facebook.com/foldtan](https://www.facebook.com/foldtan)). Vezetőségi tagok: Jakab Anna elnök, Barabás Emese alelnök, Szigyártó Ottilia titkár.

Fiókegyesületeink

A fiókegyesületek, akárcsak a szakosztályok, fontos pillérei az EME-nek, hiszen különböző régiókat kapcsolnak be a tudományos vérkeringésbe. A fiókegyesületek által szervezett rendezvények partnerei általában a helyi civil szervezetek, önkormányzatok, így rendezvényeik a helyi, regionális igényeket is szem előtt tartják, s ezek anyagi háttérét is igyekeznek közösen megteremteni. A fiókegyesületi vezetőség vállalja az egyesület központi rendezvényének,

a Magyar Tudomány Napja Erdélyben c. fórumnak is a népszerűsítését, amelyhez a legtöbb esetben saját rendezvénnyel kapcsolódik. Jelentős érdemük, hogy az egyes tudományterületek képviselőit egyszerre szólítják meg s vonják be akár interdiszciplináris tevékenységek lebonyolításába és az azokon való aktív részvételbe. A fiókegyesületek tevékenységét a települések betűrendjében tüntetjük fel.

A **Csikszeredai fiókegyesület** legjelentősebb 2018-as eseménye november 9-én, a Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozathoz kapcsolódva a *Székelyföld a magyar házáért. Tudományos konferencia az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc 170. évfordulójára* című tudományos konferencia volt, amelyen nyolc előadás hangzott el. A konferencián elhangzott előadások szerkesztett változatának megjelentetését is tervezik a szervezők. A fiókegyesület tudományos ismeretterjesztő rendezvények szervezését is vállalta. Csikszereda, Sepsiszentgyörgy, Dálnok, Csernáton, Csíkszépvíz, Gyergyóremete és Ditró településeken került vetítésre *A rendtartó székely falu* c. dokumentumfilm. A fiókegyesületi tagok tudományos ismeretterjesztő tevékenységet is folytattak. Az elmúlt évben **Ambrus Tünde** és **Balázs Lajos** több helyszínen tartottak előadásokat.

Fiókegyesületi elnök Balázs Lajos, titkár Ambrus Tünde.

A **Gyergyószentmiklósi fiókegyesület** két konferenciát és három könyvbemutatót szervezett 2018-ban. Április 17-én ünnepi rendezvény keretében előadásokkal emlékeztek meg a Salamon Ernő középiskola diákkonferenciáiról az 1978–1989 közötti időszakban, amelyeket a tanulók évenként a kolozsvári tudományegyetem magyar egyetemi tanárai előtt tartottak a Korunk-délelőttökön, illetve amelyeket a bukaresti Petőfi Házban, Nagyváradon és Temesváron is bemutattak. A Magyar Tudomány Napjára szervezett rendezvényen megemlékeztek az 1848-as forradalom és szabadságharc 170. évfordulójáról, illetve az 1918-as eseményekről. Ennek kapcsán került megrendezésre az *1848 és 1918 Magyarország, Erdély és Székelyföld történetében* című nemzetközi történezmű konferencia. A konferencia munkálatai során hadtörténeiszek, történeiszek előadásaikkal legújabb kutatásaik eredményeit mutatták be Gyergyószentmiklóson. Az előadók ismertették az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc magyarországi, erdélyi és székelyföldi történeiszét, a dualizmus történetének egyes mozzanatait és az 1918-as esztendő katonai és politikai eseményeit, következményeit. A fiókegyesület szervezésében könyvbemutatókra is sor került. Ezek közül kiemelendő **Székely Zsolt** *Felső-Háromszék településfejlődése az őskortól a 17. századig* című könyvének bemutatója, amely a városi könyvtárban szeptember 17-én zajlott. Ugyanitt mutatták be **Garda Dezső** két könyvét: június 15-én került sor a *Gyergyó kulturális értékei* című kötet, valamint december 5-én *Az Erdélyi Fejedelemség és Gyergyó* című kötet bemutatására.

Fiókegyesületi elnök: Garda Dezső.

A **marosvásárhelyi fiókegyesület** tagjainak nagyobbik része nem végez folyamatosan tudományos munkát. Akik tudományos tevékenységet folytatnak – közülük elsősorban a természet- és műszaki tudományok művelői –, azt nem az EME keretében, hanem egyéb szakmai intézményekben, egyesületekben vagy egyéni úton, szabadidejükben fejtik ki, ugyanakkor a szakemberek, így például a történeiszek a marosvásárhelyi Borsos Tamás Egyesülethez, a néprajzosok a Kriza János Néprajzi Társasághoz is kapcsolódnak. A fiókegyesület 2018. december

15-én – a Magyar Tudomány Napja Erdélyben 17. fórumához kapcsolódóan – a marosvásárhelyi Borsos Tamás Egyesülettel közösen, tudományos konferenciát szervezett a Marosvásárhelyi Református Kollégium 300. évfordulója és a 2018-as centenáriumi év alkalmából. A szakmai szempontból aktív tagok részt vettek egyéb tudományos intézmények által szervezett hazai és külföldi tudományos megnyilvánulásokon, és szakmai folyóiratokban és tanulmánykötetekben több tanulmányt tettek közzé. Mindezek mellett a tapasztalt kutatók elsősorban – de nem csak – a pályakezdő fiataloknak szakmai tanácsadást nyújtottak.

Fiókegyesületi titkár Simon Zsolt.

A **sepsiszentgyörgyi fiókegyesület** a 2018-as évben is fontosnak tartotta az intézmény híreinek és eseményeinek a közösségi hálón történő népszerűsítését. A fiókegyesület tavalyi központi rendezvénye a Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében tartott, *Határtalan tudomány* címet viselő konferencia volt. A rendezvénynek a Sapientia EMTE sepsiszentgyörgyi oktatási központja adott otthont. Különböző tudományterületeken tevékenykedő kutatók előadásaival szemléltették a tudomány határtalan jellegét. **Vizi Ildikó Klára** személyesen nem tudott részt venni a fórumon, de dolgozata bemutatásra került a konferencián. Ebben a nyugalmazott kolozsvári egyetemi oktató a magyarbarát francia író és történész, dr. Bernard Le Calloc'h életéről és magyar vonatkozású műveiről értekezett. Az Erdélyi Címer- és Zászlótudományi Egyesület elnöke, a Nemzetközi Címertani Akadémia levelező tagja, **Szekeres Attila István** előadásában a székelyföldi közigazgatási címerek módosítását taglalta Erdélynek Romániával való egyesülését követően. **Simon Levente**, az ELTE és a BBTE fiatal matematikus doktorandusza az apollóniai körpakolás hálózatelméleti kontextusáról beszélt, ugyanakkor a hálózatelmélet alkalmazásairól is szót ejtett, a tudományos publikáció osztályozásától az orvosi elemzések segítségéig.

A fiókegyesület elnöke: Bíró Boróka Júlia.

A **szilágysomlyói fiókegyesület** március 15-én a Báthory István Alapítvány, valamint az RMDSZ közreműködésével megemlékező ünnepséget szervezett.

A szilágysomlyói szervezet 2018 áprilisában társszervezője volt az EME Zilah és vidéke fiókegyesülete által megrendezett XV. Szilágyság-kutatás napnak, amely a *Szilágyság nagyjai* címet viselte. A rendezvény helyszíne Szilágynagyfalu volt. A tudományos ülészakon **Széman Péter** dr. Mártonfi Istvánról mutatott be dolgozatot.

Június 15–17. között a budapesti Báthory–Bem Hagyományörző Egyesület, a szilágysomlyói Báthory István Alapítvány, az EME szilágysomlyói fiókegyesülete, az EMMI és a Waclaw Felczak Alapítvány támogatásával került megrendezésre a Báthory István-konferencia, amelyen magyar és lengyel kutatók is részt vettek.

A XXVI. Báthory Napok (szept. 28–30.) keretében zajlott szeptember 28–29. között a XXV. orvostudományi továbbképző, amelynek témája, mottója az *Egészséges életmód, szülni és születni jó!* volt. A rendezvény szervezésébe bekapcsolódott a Báthory Gábor Alapítvány is.

November 3–4. között került sor a XVII. pedagógus-továbbképzőre a Báthory Napok keretében. A továbbképző a Báthory István Alapítvány, a Romániai Magyar Pedagógus Szövetség (Gál Kelemen Oktatási Központ) és az EME szilágysomlyói fiókegyesületének közös szervezésében került megrendezésre. Az említett rendezvények mellett a tagok aktívan vettek részt az

EME közgyűlésén, különböző tudományos ülészakokon, illetve az EME központi rendezvényén, a Magyar Tudomány Napja Erdélyben c. fórumon is.

Fiókegyesületi elnök: Széman Péter.

A **Zilah és Vidéke fiókegyesület** az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek kevés taggal működő része, a szórványban dolgozik, ahol több más (főleg helyi) kulturális szervezet is működik. Ezekkel sikerült jó partneri kapcsolatot teremteni, hiszen közös a cél: az erdélyi (szórvány) magyarság önazonosságátudatának erősítése. A fiókegyesület így működött együtt a zilahi EMKE-vel, a Pro Zilah Egyesülettel, a Szilágy Társasággal, a szilágysomlyói EME-fiókegyesülettel és a Báthory István Alapítvánnyal, a szilágycsehi Tövishát Kulturális Társasággal, a Szilágy Megyei Múzeummal, a Szilágy Megyei Művelődési és Művészeti Központtal, a Hepehupa művelődési folyóirattal stb. Mivel a fiókegyesület önálló anyagi alappal nem rendelkezik, főként más szervezetek munkáját segíti. Emellett jelen volt a főleg ősszel tartott különböző falunapokon (ezek mindig jó alkalmak voltak az amúgy is nagyon szétszórta tagsággal való találkozásokra, beszélgetésekre), de képviselték a fiókszervezetet (esetenként hozzájárulva a szervezéshez is) például a Magyar Kultúra Napján, március 15-én, a történelmi évfordulók megemlékezéseiben, a szilágysomlyói Báthory Napokon, a szilágycsehi Tövishát-napokon, a zilahi szüreti napokon, a Megyei Múzeum és a Szilágy Megyei Művelődési és Művészeti Központ rendezvényein, *A költészet tavaszán*, a városnapokon stb. A fiókegyesület évi nagy rendezvénye a *Szilágyságkutatás napja*, amelyet sok éve rendszeresen szervez Szilágy megye különböző helységeiben, más-más témakörrel. A cél a régió történelmének, kultúrájának megismertetése minél nagyobb közönség előtt, és ennek keretében a szórványban élő szilágysági magyarok identitástudatának erősítése. A 2018-as a XV. alkalom volt, április 21-én tartották Szilágynagyfaluban, amelynek témaköre *Emlékezzünk régiekről* volt. Ezúttal az időpontot egyeztetették a szilágynagyfalui Báró Bánffy György Kulturális Társaság X. rendezvényével is. A délelőtti tudományos rendezvényen 6 előadás hangzott el: **Lukács József–Máier Elemér**: *Srankó Ferenc élete és munkássága*; **Szabó Árpád**: *Major Miklós élete és munkássága*; **Péntek János**: „*Veréb megótt kalangya*”. *Hunyad és Nagyfalú legrégebbi irodalmi emlékéiben*; **Egyed Ákos**: *Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc emlékezete és hagyománya*; **László László**: *Petri Mór élete és munkássága*; **Széman Péter**: *Dr. Mártonfi István, mindenki orvosa*. Az előadások után **Kovács Kuruc János** bemutatta a frissen megjelent *Szilágysági magyarok 2.* kötetét (szerkesztette **Kovács Kuruc János** és **Bajusz István**, EME Kiadó). Az ülészak végén a Fiókszervezet átadta a Petri Mór-díjat, amellyel olyan személyek munkáját szeretné elismerni, megköszönni, akik a Szilágyságkutatásban, a térség kultúrájának előmozdításában jeleskedtek, illetve támogatták azt. 2018-ban a díjat post mortem **Srankó Ferenc** szilágynagyfalui és **Csiszár Zsuzsa** zilahi tanárok kapták. A délutáni műsor a Báró Bánffy György Kulturális Társaság szervezésében zajlott: koszorúzásra került sor báró Bánffy Györgynek a Bánffy-kastély falán elhelyezett emléktáblájánál, múzeumlátogatásra; kulturális műsorra a Művelődési Házban, valamint táncházra.

A fiókegyesület 2018. szeptember 2-án Tasnádszarvadra emlékezett meg Petri Mór születésének 155. évfordulójáról (Tasnádszarvad, 1863. július 11. – Budapest, 1945. március 2.). Az istentisztelet és koszorúzás mellett **László László** vetített előadásban mutatta be Petri Mór életét és tanári, tanfelügyelői, közírói, költői és nem utolsósorban monográfiászerzői munkásságát. Röviden ismertette a múlt század elején megjelent Szilágy vármegye monográfiájának hat kötetét is. A Petri Mór-féle monográfia hatására a fiókszervezet újabb hat kötetben szeretné

bemutatni a Szilágyságot *Szilágysági magyarok* címmel. Az I. kötet 1999-ben jelent meg. 2018 áprilisában sikerült kiadni a II. kötetet is. Időközben megkezdődött a III. kötet szerkesztése. A megjelent kötet első bemutatójára a XV. Szilágyság-kutatás napján került sor, de bemutatták több szilágysági magyar kulturális rendezvényen is

A programok megvalósítását a fiókegyesület tagsága és szimpatizánsok saját munkájukkal, adományokkal támogatták, viszont zökkenőmentes és sikeres lezajlását az EME-n keresztül a Communitas Alapítványnak is köszönhetik.

Fiókegyesületi elnök: Bajusz István.

Kutatóműhelyek

Az EME olyan műhelyek munkáját is támogatja, amelyek fiatalokat, pályakezdőket tömörítenek, és amelyek tevékenysége összhangban van az Egyesület célkitűzéseivel. Ilyenképpen az EME-hez kapcsolódik a székházban működő Pósta Béla Egyesület, amelyet a magyar régészek reprezentatív szervezeteként tartunk számon. Tagjai történeti, művelődéstörténeti, régészeti, településtörténeti kérdések kutatását és az erre irányuló tevékenységek támogatását, a műemléki és muzeális értékek kutatását és megóvását, valamint az egyetemi szintű régészeti képzés és történelemoktatás elősegítését tűzték ki fő feladatuknak.

Az EME székháza ad otthont a Radó Ferenc Matematikaművelő Társaságnak is, amely rendszeresen matematikai szaklapot jelentet meg.

A **Pósta Béla Egyesület** keretében zajló tevékenységek szervesen hozzájárulnak az erdélyi magyar tudományosság kiszélesítéséhez. Az egyesület állandó kiemelt együttműködő partnere az EME-nek. A két intézmény közös, hosszú távú projekteken vesz részt, ugyanakkor kutatópontot tart fent, amelynek az Erdélyi Múzeum-Egyesület biztosít helyet. Az egyesület szervezésében a 2018-as évben tovább folytatódtak a Nagykároly–Bobáld-tellen, illetve a mikházai római katonai táborban zajló régészeti feltárások (**Molnár Zsolt** és **Pánczél Szilamér** vezetésével). Az év során számos gyakorlati foglalkozás folyt a régészeti anyagismeret, régészeti dokumentáció készítése, valamint a régészeti anyagismeret és feldolgozás terén. Ismételten sor került a Pósta Béla Szakkollégium keretében folyó hallgatói képzésekre, terepkutatásokra is. Az egyesület tanulmányutakat szervezett, tapasztalatcseréken való részvételi lehetőségeket teremtett a Babeş–Bolyai Tudományegyetem hallgatóinak a gyakorlati ismeretek elsajátítására, ugyanakkor az Egyesület bővítette az egyetemi oktatást segítő kézikönyvtár állományát is. A 2018-as évben is sor került a régészeti tárgyú – vendég előadók által tartott – előadás-sorozat megszervezésére. A Bethlen Gábor Alap, a Communitas Alapítvány és a Romániai Kulturális Örökség és Kutatási Minisztérium, a Szatmár Megyei Tanács, a Nagykárolyi Városi Tanács támogatásának köszönhetően az erdélyi térség társadalomrégészeti kutatását célzó programjait 2018-ban is sikeresen megvalósította. 2018-ban az Erdélyi Múzeum-Egyesülettel és az Entz Géza Alapítvánnyal közösen sor került a Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiséggyűjtéséről X–XI. kötetének (Új sorozat) kiadására.

Az egyesület vezetősége: Bajusz István elnök, Molnár Zsolt programvezető.

A **Radó Ferenc Matematikaművelő Társaság** 1997-től adja ki a *Matlap* című, ifjúsági matematikai szaklapot, amely elsősorban általános és középiskolás diákok számára készül,

de tartalmaz feladatokat elemi iskolások számára is. A Társaság évente részt vesz a Magyar Tudomány Napja Erdélyben keretében sorra kerülő matematika- és informatikakonferencia szervezésében. A konferenciára 2018-ban Parajdon került sor, a didaktika szekcióban elsősorban a Matlappal együttműködő tanárok vettek részt. A legszínvonalasabb szakmai előadások a lapban is közlésre kerülnek. A Radó Ferenc Matematikaművelő Társaság több mint tíz éve része annak a szakmai bizottságnak is, amely évente három matematika- és informatikatanárnak ítéli oda a Farkas Gyula-émlékérmeket, amely szakmai és pedagógiai munkásságukat elismerő életműdíj. Az EME mint partnerintézmény otthont ad a társaságot működtető munkaközösségnek. Tisztségviselő: Szenkovits Ferenc elnök.

Az EME programjai

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület stratégiai céljainak megvalósítása érdekében 2018-ban a következő hosszú távú programokat működtette:

I. Kutatóintézetünk, kutatási programjaink

A kutatóintézet elsősorban az ún. honismereti tudományok művelésére jött létre, létrehozása néhai Jakó Zsigmond nevéhez fűződik. Az intézet igazgatói tisztségét Kovács András művészettörténész, az MTA külső tagja tölti be. Az intézet belső munkatársai történeti, irodalomtörténeti, nyelvészeti, eszmetörténeti és paleontológiai kutatásokat végeznek. Kutatóink munkáját egyrészt a folyamatosság jellemzi, hiszen munkájuk révén a Jakó Zsigmond és Szabó T. Attila által kijelölt vonalon haladnak, Ugyanakkor az EME számos külső kutatási projektet is támogat, kutatóintézetének három osztálya pedig összefogja a humán- és társadalomtudományi, a műszaki és természettudományi, valamint az orvostudományi és gyógyszerészeti kutatási projekteket is. A 2018-as évben mintegy 40 személy (külső munkatárs) végzett 15 kutatóprojekt keretében időszakos kutatómunkát. Az alábbiakban át kívánjuk tekinteni a fentebb említett, három osztályban folyó kutatási programokat, ezt követően kitérünk a főállású, illetve külső munkatársak eddigi megvalósításaira, illetve várható eredményeire. A kutatások szerteágazó témáit nehezebb összefogni egy csokorba, eredményeikről a kutatásvezetők beszámolóit megtalálhatók az EME aktuális eredményekkel folyamatosan frissülő honlapján.

Az elmúlt évben tehát az alábbi kutatási projektek folytak a három osztály keretében:

A) A humán- és társadalomtudományi osztály kutatási projektjei

1. Az Erdélyi okmánytár köteteinek szerkesztése és Erdély középkori történetének kutatása (az NKFI 119430. sz. projektjének és a Domus Hungarica ösztöndíj támogatásával). Projektvezető: Jakó Klára. Kutatók: W. Kovács András, Hegyi Géza. A projekt keretében a következő kutatások zajlanak:

1.1. Az Erdélyi okmánytár V. kötetének szerkesztése. Az Erdélyi okmánytár célja az Erdély történetére vonatkozó középkori (1542 előtti) nem elbeszélő források (oklevelek, misszilislek, számadások stb.) teljességre törekvő összegyűjtése, kritikai vizsgálata és közzététele magyar nyelvű regesztákban. A sorozatot néhai Jakó Zsigmond (1916–2008) professzor

kezdeményezte, aki az 1400-ig terjedő okleveles anyag zömét fel is dolgozta. A V–VI. kötet szerkesztése így az ő kéziratának gépbe vitelét, ellenőrzését, egységesítését, kiegészítését, illetve mutatókkal való ellátását jelenti. Mostanra az V. kötet (1373–1389) Jakó-féle regesztáinak begépelése megtörtént, ellenőrzésük és kiegészítésük folyamatban van.

1.2. Az Erdélyi okmánytár szerkesztéséhez kapcsolódó segédletek összeállítása. Az okmánytár átfogó jellege csak szerzteágazó könyvtári és levéltári kutatások révén biztosítható. Ennek fő területei: *a)* a szórványközlések összegyűjtése, tematikus bibliográfiák összeállítása; *b)* a kutatás előtt eddig ismeretlen oklevelek feltárása, lefényképezése romániai levéltárakban; *c)* pótlások az *Erdélyi okmánytár* megjelent kötetéhez.

1.3. Erdély középkori történetéhez kapcsolódó alapkutatások, elsősorban archontológiai táblázatok, genealógiai táblák, prozopográfiai adattárak, térképek készítése. Folyamatban van: *a)* az erdélyi középkori megyei hatóságok működésének kutatása; *b)* az erdélyi püspökség és káptalan középkori archontológiájának, illetve személyzeti adattárának az összeállítása; *c)* az egyházi tized adminisztrálásának feltárása a középkori erdélyi egyházmegyében.

2. Fejedelemségkori források feltárása és kiadása. Projektvezető: Kovács András ny. egyetemi tanár, igazgató. A kutatás célja Erdély kora újkori történetére vonatkozó források feltárása, kiadása. Keretében a kutatók a következő munkákat végzik:

2.1. Az erdélyi királyi könyvek regesztázása és kiadásra való előkészítése (ETA VII.). A fejedelmi kancellárián vezetett királyi könyvek (*Libri Regii*) a kora újkori Erdély történetének legjelentősebb forráscsoportját alkotják. Történeti forrásértéküket a bennük fellelhető irattípusok változatossága, a fejedelemségkori Erdély társadalmi életének csaknem minden területére kiterjedő adatgazdagsága adja. A forráskiadvány-sorozat korábbi köteteinél is alkalmazott szabályok szerint folytatódik Báthory Gábor és Bethlen Gábor (1613–1629) királyi könyveinek a kivonatolása. Ugyanakkor az elvégzett kutatások eredményeként több, eddig ismeretlen 16. századi királyi könyv töredékét, ilyenekre utaló regisztrációs jegyzettel ellátott okleveleket és elveszett királyi könyv bejegyzését átíró okiratot sikerült feltárni. Kutatók: Fejér Tamás, Pakó László, Szász Anikó.

2.2. A kolozsmonostori konvent fejedelemségkori jegyzőkönyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése. E munka célja a fejedelemségkori Erdély egyik jelentős hiteleshelyén vezetett protocollumok latin nyelvű bejegyzéseinek magyar nyelvű kivonatokban való közlése, a Jakó Zsigmond által közzétett középkori jegyzőkönyvek sorozatainak folytatása. A 17. század végéig vezetett 27 protocollum időrendbe rendezett kivonatait részletes mutatóval ellátva teszik hozzáférhetővé a tervezett kiadványok. A sorozat első kötete (*A kolozsmonostori konvent fejedelemség kori jegyzőkönyvei I. 1326–1590*. Mutatókkal és jegyzetekkel regesztákban közlése Bogdándi Zsolt. Erdélyi Történelmi Adatok X. 1. Kolozsvár, 2018.) 2018 tavaszán jelent meg. Jelenleg az 1591–1602 közötti bejegyzések regesztázása folyik. Kutató: Bogdándi Zsolt.

2.3. Az erdélyi káptalan fejedelemségkori jegyzőkönyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése. 2016 végén jelent meg az Erdélyi Történelmi Adatok sorozatban (ETA VIII. 2.) az erdélyi káptalan jegyzőkönyveinek oklevélregesztáiból készült második kötet. A kötet az 1600–1613 között vezetett jegyzőkönyvi bejegyzések magyar nyelvű kivonatait tartalmazza. A korszakhatárt Báthory Gábor fejedelem halálának időpontja jelentette. A munka következő szakaszát a Bethlen Gábor fejedelem uralkodása alatt (1613–1629) keletkezett, Debreceni János, Tarackózi Péter, Barkai Ambrus és Bojtó Veres Gáspár káptalani levéltárosok által

vezetett jegyzőkönyvek kivonatolása képezi (őrzőhelyük: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, jelzetük MNL OL F2). A feldolgozandó anyag tetemes volta miatt vélhetőleg két kötetre fognak rúgni a Bethlen Gábor korában bevezetett okleveleket feldolgozó regeszták. A kötetek közül terveink szerint az elsőt az 1613–1619-ben kelt bejegyzések, míg a másodikat az 1619–1629 között született oklevelek regesztái fogják képezni. E majdani két kötet közül az első regesztáinak zöme Debreceni János hiteleshelyi levélkereső jegyzőkönyvi bejegyzéseiből készül, kisebb részét fogják alkotni a Taracközi Péter rekvizitor bejegyzéseiből készülő regeszták. A Debreceni János levéltáros által vezetett jegyzőkönyv 1613–1614-ben kelt bejegyzéseinek oklevélregesztái már elkészültek, jelenleg az 1615-ös évi bejegyzések regesztázása folyik. Kutató: Gálfi Emőke. A kutatás a Magyar Országos Levéltárral együttműködésben zajlik.

2.4. A fejedelmi kancellária működése a Báthoryak korában (1571–1602). E hivatal- és intézménytörténeti kutatás célja a Báthory-kori kancellária szervezetének és működésének vizsgálata. Az egész korszakra vonatkozó kutatások mellett folyik a kancelláriai személyzet archontológiájának összeállítása és a 16. század végi kancelláriai formuláskönyvek vizsgálata. Kutató: Fejér Tamás.

2.5. A fejedelmi tábla működése a 16. század második felében. Az intézménytörténeti/ jogtörténeti kutatás célja a felsőbíróóság kialakulásának, szervezetének és működésének tisztázása, személyzeti adattárának összeállítása. Kutató: Bogdándi Zsolt.

2.6. A kolozsvári jogügyigazgatók (direktorok) intézménye és számadásai (1584–1660). A kutatás célja az intézmény szervezetének és működésének vizsgálata, a tisztségviselők hivatali jegyzékének az összeállítása és éves számadásainak a közzététele. 2017-ig elkészült a számadások átírása, a névmutató és a tisztségviselők hivatali jegyzéke. 2018 folyamán tanulmány jelent meg az intézménynek a városi vagyon védelmében betöltött szerepéről: *A kolozsvári jogügyigazgatók és a városi vagyon védelme (1584–1660)*. Folyamatban van a direktorok által kezdeményezett közzététel perек levéltári felkutatása és adatbázisban való összesítése (1584–1630 között 310 per). Kutató: Pakó László.

2.7. Bűnözés a kora újkor Kolozsváron. Emberi élet elleni bűncselekmények a 17. század közepéig (2018 szeptemberétől a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával). A kutatás célja a Kolozsváron a 16. század utolsó évtizedeitől a 17. század közepéig elkövetett és a forrásokban fennmaradt emberi élet elleni bűncselekmények számbavétele és elemzése. Jelenleg a városi törvénykezési jegyzőkönyvek feldolgozása és a családon belüli emberölési esetek vizsgálata folyik, ebben a témában november végén egy előadás is elhangzott. Kutató: Pakó László.

2.8. Gyulafehérvár és a körülötte elterülő uradalom társadalma (1541–1600). A kutatás célja az erdélyi fejedelmek székvárosának és a körülötte kialakuló uradalomnak a társadalmi szempontú vizsgálata, különös tekintettel az egyházi javak szekularizációjára és az abból fakadó változásokra. A kutatás a gyulafehérvári Batthyaneumban, romániai levéltárakban (Déva, Kolozsvár, Szeben) és a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában található levéltári fondok vonatkozó okleveleire épül. Kutató: Gálfi Emőke.

2.9. Mezővárosi fejlődés Erdély hét vármegyéjében (1541–1600) (a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával). Az erdélyi mezővárosok 16. századi történetéről, néhány nagyobb település (pl. Torda és Gyulafehérvár) kivételével, lényegében igen keveset tudunk. Minthogy levéltáraik 16. századi iratanyaga (a városvezetés által kiállított oklevelek, illetve az általuk vezetett jegyzőkönyvek) szinte teljesen elpusztult, fejlődésük főbb kérdései csupán

egyéb levéltári forrásokban fellelhető szórványadatok alapján vizsgálhatók. A kutatómunka célja a mezővárosi jogállás és fejlődési fok, városvezetési szervezet és ügyintézés, társadalmi rétegződés, igazságszolgáltatás, mezőgazdasági, kézműipari és esetenként bányászati termelés, valamint a kereskedelem kérdéseinek tisztázása a jelzett időszakban keletkezett levéltári iratanyagok átnézésével és az eddigi várostörténeti kutatások eredményeinek felhasználásával. Kutató: Szász Anikó.

3. 18–19. századi kapcsolattörténeti kutatások. Aranka György levelezésének sajtó alá rendezése. A projekt célja Erdély 18–19. századi kultúrtörténetének több szempontú feltárása. Erdély történetét a korábbiakban csupán egy kitüntetett náció szemszögéből vizsgálták. Az itt élő népek (magyarok, szászok, románok) kultúrájának párhuzamos vizsgálata lehetővé teszi egy árnyaltabb kép megrajzolását. Hosszú távú cél tehát egy nem nemzetközpontú kultúrtörténet feltárása. A kutatás a BBTE Magyar Irodalomtudományi Tanszék, az MTA Irodalomtudományi Intézet, az ELTE, a Szegedi Tudományegyetem, a Bécsi Tudományegyetem közös együttműködésével folyik. Egyéni kutató: Biró Annamária.

4. Az Erdélyi magyar szótörténeti tár kötetének digitalizálása. A Tár kötetének szerkesztése mellett néhány éve célul tűztük ki a teljes sorozat korszerű digitalizálását, amely korrektúrázás, aktualizálás után kerül az EDA-ba. A végső cél a teljes körű digitalizálás után olyan adatbázis létrehozása, mely újabb, különböző (elsősorban) nyelvészeti kutatások elvégzését teszi lehetővé. A digitális korrektúra elvégzése teszi lehetővé a kétrétegű pdf-formátum létrehozását, így a szöveg másolás után is hibátlan marad. Ezt a rendkívül aprólékos munkát az EME két kutatója végzi. 2018 végére az V. kötet 1000. oldalára értek el, 2019 elején befejezik az V. kötetet, és elkezdik a VI. korrektúrázását. Kutatók: Tamás Csilla és András Zselyke.

5. Mai erdélyi magyar digitális helynévtár. Új együttműködés jött létre 2014 tavaszán a Debreceni Egyetem Nyelvtudományi Tanszékének onomasztikai részlegével. 2015 őszén egy Síkfőkúton rendezett konferencia alkalmával az együttműködést kiterjesztettük több magyarországi egyetemre, valamint a Nyelvstratégiai Intézetre is. Ennek a megállapodásnak értelmében a Magyar digitális helynévtár Magyar nemzeti helynévtárrá alakult, ennek fényében az EME a Szabó T. Attila által megkezdett, majd az ún. kolozsvári iskola tagjai által folytatott erdélyi történeti és előnyelvi helynévkutatás aktualizálását, mai magyar (magyarázatokkal kísért) helynévkatalógus összeállítását tűzte ki célul. 2018-ban elkészült a Magyar digitális helynévtár Aranyos-vidéki kötete, ez jelenleg lektorálás alatt áll, megjelenése közelebből várható. Elkezdődött Gyergyó vidéke településekre bontott mai magyar és történeti helynévanyagának a szerkesztése. Eddig négy falu anyaga készült el. Kutatók: Tamás Csilla és András Zselyke. Külső munkatárs: Murádin László.

6. A kortárs politikai-eszmetörténeti kutatások szemléleti keretét, ahogy eddig is, a politikai tér módosulásai képezték. Ezenbelül a politikai szabadság lehetőségfeltételei, a kortárs politikai problémák (migráció, nemzetállam vs. kisebbségi érdekérvényesítés), valamint a képviselési demokrácia halmozódó deficitje voltak a kiemelt témák. Tovább részletezve, az elmúlt évi rész kutatás a következő problémaköröket tárgyalta: a politikai tekintély szerepe a bibói egyensúlyfogalom kimunkálásában, a politikai tekintély lehetséges intézményes garanciái, a fokozatiságnak és a „megfelelő időnek a szerepe és az organikus politikai fejlődés kívánatos volta a társadalomfejlődésben”. Egyéni kutató: Ilyés Szilárd-Zoltán.

7. 17–18. századi erdélyi perszonális források kutatása. A projekt célja: a 17–18. századi erdélyi emlékirat-irodalom és misszilisek kutatása. A 17–18. századi Erdélyben majd minden

nemesi családban születtek naplók, emlékiratok, igen gazdag misszilisanyag maradt fenn, kutatóink egy-egy családra vagy személyre összpontosítva tárják fel és értelmezik e forrásokat.

7.1. Székely László: *Élete... s ez idők alatt lött világi viszontagságainak leírása* című emlékiratának átírása és kiadásra való előkészítése. Kutató: Fehér Andrea.

7.2. *Nemesi íráshasználat a XVII–XVIII. századi Erdélyben.* A kutatás célja az íráshasználat különböző formáinak, az írás mindennapi életben betöltött szerepének a vizsgálata nemesi családok levéltári forrásai alapján, különös tekintettel a női levelezésekre és a női íráshasználat problémáira. Egyéni kutató: Papp Kinga.

8. Komparatív kutatások az irodalom és színháztudomány köréből. A korábbi évek irodalom- és színháztudományi tárgyú kutatásait alapul véve célul tűztük ki a forráskutatás és digitális filológia összekapcsolását. A kutatómunka során esettanulmányokat készítettek a fiatal kutatók, sajátos szövegfajták létrejöttére, a 18. századi erdélyi értelmiségiek mostoha körülmények között végzett, jelentős teljesítményére, Benkő József historia litterariáinak, valamint Kovásznai Sándor világirodalmi fordításainak létrejöttére reflektáltak. Ezek a szövegek az erdélyi tudósok erudíciójának termékei, beillesztésük az egyetemes magyar kultúra történetébe és a világirodalmi szövegkincsbe még nem történt meg. A kutatócsoport tagjai kolozsvári, marosvásárhelyi, csikszeredai lelőhelyeken végeztek feltáró munkát, eredményeiket konferenciákon mutatták be. Boér Máté részt vett az *Elmélet és gyakorlat a 17–19. század színpadán* elnevezésű, nemzetközi konferencián (Eger, 2018. szeptember). Csata Adél eredményeit a doktori iskola éves konferenciáján (2018. április), valamint a Magyar Tudomány Napja Erdélyben elnevezésű konferencián (2018. november) mutatta be. Projektvezető: Egyed Emese egyetemi tanár.

9. Magyar nyelvi vonatkozások 19. század eleji román szótárakban. 19. század eleji román szótárak, szótárjellegű nyomtatványok, kéziratos szójegyzékek magyar nyelvi anyagának feldolgozása. A szóanyagban megállapítható esetleges eltérések okának, mennyiségének és minőségének megállapítása; korrelációk, eltérések. Projektvezető: Vremir Lilla Márta.

10. Az Erdélyi Múzeum folyóirat 1874–1899 közötti számainak feldolgozása, metaadatok. A program keretében a folyóirat 1874–1899 között megjelent, 76 hiányzó füzetének feldolgozására került sor. Ezek a füzetek ma már nincsenek az Erdélyi Múzeum-Egyesület állományában, éppen ezért első lépésként hiánylista készült, ennek alapján szereztük be a hiányzó számokat. Ezt követően került sor a digitalizálásra, feljavítottuk a képek minőségét, elvégeztük a szövegfelismertetést, majd az egyes füzeteket tanulmányokra bontva feltöltöttük az Erdélyi digitális adattárba. Az eredményes használhatóság érdekében tárgyszavakkal és metaadatokkal láttuk el a tanulmányokat. A munka az adattár belső, adminisztrációs felületén folyt, a tanulmányok átolvasása során került sor azok adatlapjainak kitöltésére a megfelelő tartalmakkal. Projektvezető: Papp Kinga.

11. Bodor András ókortörténész (1915–1999) hagyatékának feldolgozása. Bodor András (1915–1999) a magyar és egyetemes ókortudomány kiemelkedő erdélyi képviselője. A két világháború közötti időszakban teológiai pályán induló, a klasszika-filológia és az ókor iránt érdeklődő tudós kolozsvári, majd oxfordi tanulmányait követően a kolozsvári és szélesebb értelemben az erdélyi magyar művelődéstörténet kiemelkedő alakja lett. Szakmai és szellemi hagyatéka nemcsak az 1945 utáni kolozsvári egyetemi és értelmiségi élet jelentős alkotása és tükré, de az egyetemes ókortudományban is nyomot hagyó örökség. A projekt célja, hogy a Bodor család tulajdonában és a Kolozsvári Unitárius Gyűjtőlevéltárban lévő Bodor-hagyatékot

(memoárja, levelezése és válogatott tanulmányai) történettudományi keretbe helyezve, szisztematikusan feldolgozza, digitalizálja és a szakmai, illetve szélesebb közönség számára is elérhetővé tegeye. Kutató: T. Szabó Csaba.

12. Szerzői jog a 21. században. A szerzői jogot, ugyanúgy, mint a szellemi tulajdon többi ágát, a territorialitás jellemzi, ezért az úgynevezett nemzetközi szerzői jog több párhuzamos nemzeti jog mozaikjából áll. Az internet használatának és a nemzetközi kereskedelem elterjedésének következtében megnőtt a nemzeti határokon átnyúló ügyletek száma, így a különböző nemzeti jogrendszerekből származó szabályozási eltérések az előreláthatóság és a jogbiztonság elveinek érvényesülését akadályozzák. Tekintettel a szerzői jog egyre fontosabb gazdasági szerepére, valamint a szerzői jog területiális jellegéből származó feldaraboltságra és annak következményeire, a kutatás célja az volt, hogy megvizsgálja és feltárja a felsorolt akadályok felszámolására született és javasolt megoldásokat. Projektvezető: Kokoly Zsolt.

13. Felelős reklámkommunikáció a bankszektorban – romániai és magyarországi banki reklámok elemzése 2006–2014 között. Jelen kutatás célja irányelveket meghatározni a különböző banki termékek felelős reklámozásához. A kutatás a reklámban használt üzenetek és az ár-megjelenítések alapján vizsgálja és határolja be a felelős kommunikáció kérdését. Projektvezető: Alt Mónika-Anetta.

B) A természettudományi és műszaki osztály kutatási projektjei

1. Műszaki és kulturális örökségvédelem Erdélyben. A projekt célja a műszaki és kulturális örökség feltárása, tanulmányozása és védelme Erdélyben. Kulturális örökségünk anyagi összetevőinek tudományos vizsgálata. Projektvezető: Bitay Enikő egyetemi docens. A projektet az alábbi kutatások alkotják:

1.1. Technika- és ipartörténeti kutatások Erdélyben. Kutatásvezető: Márton László ny. kutatómérnök. A kutatás célja technikai örökségünk felkutatása, működőképessé tétele, megőrzése, kulturális örökségünkbe való integrálása, valamint a térség kulturális és turisztikai fejlesztése. Jelen kutatás témája: *Székelyföld technikatörténete*, a békés alkotás évszázadainak, a műszaki fejlődés éveinek kutatása. Kerámiatechnika, bányászat, kohászat, fafeldolgozás, bőr-, gyapjúfeldolgozás, malomipar, fémművesség, vegyipar, üvegyártás, járműipar, a vasútépítés néhány témaköre (fejezete), melyek kutatására, feldolgozására állt össze a kutatócsoport különböző szakterületekről. Kutatók: a Műszaki Tudományok Szakosztály technikatörténeti szakcsoportja.

1.2. Műszaki egyéniségek Erdélyben a XIX–XX. században. A műszaki tudományok egyéniségeinek és hagyatékainak kutatása Erdélyben a még fellelhető hagyaték gyűjtésére, digitalizálására és feldolgozására irányul. Középpontjában Martin Lajos műszaki hagyatékának elemzése, életének és munkásságának feldolgozása áll. Projektvezető: Bitay Enikő egyetemi docens.

1.3. Kulturális források felkutatása a vidékfejlesztés érdekében. A kutatás célja felmérni Erdély magyarlakta (szórvány)településeinek társadalmi, kulturális értékeit a vidék fejlesztése érdekében.

1.3.1 A turizmus fejlődésének lehetőségei Nagyenyeden és Csombordon. Az ipar megszűnésével Nagyenyed gazdasági váltásra kényszerült. A tanulmány célja segítséget nyújtani a turisztikai lehetőségek felmérésében és hasznosításában. Projektvezető: Talpas János.

1.4. Iparrégészeti, archeometallurgiai és archeometriai kutatások. A kutatás célja elsősorban a Marosvécsről, Mikházáról és Felsőrépáról származó, ásatások során előkerült római

kori vassalakleletek archeometriai vizsgálata. Az eredmények közös, anyagtudományi, geológiai, régészeti (történész) értékelése jelentős új eredményekkel egészíti ki a műszaki örökségünkkel kapcsolatos ismereteinket.

1.4.1. A vas archeometallurgiája. Összehasonlító archeometriai vizsgálatok a mikházi római lelőhelyen a katonai és civil környezetben feltárt vassalakok vizsgálatára. Projektvezető: Veress Erzsébet.

2. Környezeti radioaktivitás

2.1. Kolozsvári lakások radonaktivitás-koncentrációjának meghatározása és beltéri levegőminőségének felmérése. A kutatás fő célja kolozsvári lakások éves átlagos beltéri radonaktivitás-koncentrációjának meghatározása és a beltéri levegőminőség felmérése. Az előzetes kutatási eredmények azt mutatják, hogy a Romániában vizsgált házak mintegy 17%-ában a radonaktivitás-koncentráció meghaladja a 300 Bq/m^3 ajánlott szintjét, amelyet az Európai Bizottság a 2013/59/Euratom tanácsi irányelv alapján javasol. Projektvezető: Szacsvai Kinga.

3. Őslénytani kutatások. A kutatás célja a meglévő és az újonnan feltárt leletek alapján bizonyítani az európai és az ázsiai–amerikai fauna közötti kapcsolatot, amely a faunisztikus elemek aktív cseréjét sugallja.

3.1. Kelet-Közép-Európa legkorábbi emlősleletei – a péterfalvi (r. Petrești, Fehér megye) multituberculata (Allotheria) emlősök morfológiai és rendszertani vizsgálata. A péterfalvi L1/a szintből (Campani–Maastricht-határ) előkerült fossziliák alapján (részleges csontváz) egy új nemzetség és egy új faj volt azonosítható. Az L0/c szintből (Felső-Campani) előkerült szórványleletek alapján (11 db fog) egy új és valamivel korábbi faj leírására került sor. A két leletet/szintet kb. 30 m üledéksorozat választja el egymástól. Feltételezésünk szerint a két faj egy evolúciós vonalat képez. Egyéni kutató: Vremir Máttyás.

4. Matematikai és informatikai kutatások. Folytonos optimalizálás és alkalmazásai. Projektvezető: Darvay Zsolt egyetemi adjunktus. A gazdasági, mérnöki vagy más jellegű gyakorlati feladatoknak széles köre vezethető vissza az operációkutatás területén vizsgált optimalizálási problémákra. A kutatás az útkövető algoritmusok körére vonatkozik. A távlati cél az, hogy egy olyan bonyolult szoftverrendszer dolgozzunk ki, amely lehetőséget teremt az egyes algoritmusok összehasonlítására is. A projekt keretében az alábbi kutatás valósult meg:

4.1. A centrális út követése belsőpontos algoritmusok esetén. Ebben a projektben olyan útkövető belsőpontos algoritmusokat tanulmányoztunk, amelyek a centrális trajektóriát mint ideális útvonalat használják a módszer által generált különböző pontok kiszámítására. Elsősorban lineáris optimalizálási és lineáris komplementaritási feladatokkal foglalkoztunk. Ugyanakkor az egyes keresési irányok megválasztására is hangsúlyt fektettünk. Ezáltal a belsőpontos algoritmusoknak egy teljes családja adható meg. A módszerek összehasonlítását monoton lineáris komplementaritási feladatok esetén vizsgáltuk, továbbá olyan sajátos hosszú lépéses algoritmusokat általánosítottunk, amelyek elméleti és gyakorlati hatékonyságuknak köszönhetően nemrég kerültek a figyelem középpontjába. Projektvezető: Darvay Zsolt, kutatók: Feldman Dániel-Zoltán, Márk Gizella Noémi, Sándor Annamária, Füstös Ágnes, Orbán Attila-Szabolcs, Nagy Gergő.

5. Agrártudományi kutatások

5.1. Különböző kezelések hatása adott káposztarepce-hibridek csírázására laboratóriumi körülmények között. 2018-ban a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kar Kertész-mérnöki Tanszék laboratóriumában állítottuk be kísérletünket, melynek során különböző bioaktív

kezelőanyagok (aszkorbinsav, cisztein, triakontanol) hatását vizsgáltuk őszi káposztarepce-hibridek magtétélein. Adatgyűjtésünk kitért a csíráképeség, csírázási erély, csírázásdinamikai mutatók követése mellett a csíranövények képződött szerveinek növekedési paramétereire és tömeggyarapodására. Kutatásunk célja a megfelelő bioaktív anyagok kiválasztásával, a hatóanyagok koncentrációinak optimalizálásával és ezek alkalmazási módjának megválasztásával a hidegtűrő és szárazságtűrő képesség fokozása, ami közvetve nagyobb terméshozamot alapozhat meg erdélyi termesztési viszonyok között. Projektvezető: Nyárádi Imre-István.

C) Az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Osztály kutatási projektje

1. Gyógyszeripar-központú oktatás és kutatás Marosvásárhelyen. A projekt célja olyan oktatási és kutatási témák bevezetése a marosvásárhelyi magyar gyógyszerészkutatásba, amely a hallgatóknak a gyógyszeriparban való elhelyezkedését és beilleszkedését segítené elő. Projektvezető: Szabó Zoltán-István.

A belső munkatársak eddigi, illetve várható eredményei

2018-ban belső tudományos munkatársaink összesen 30 tanulmányt, 2 könyvet, 1 interjút, 3 recenziót jelentettek meg, 24 előadást tartottak, 12 tudományos kiadványt szerkesztettek, 16 kiadványt korrektúráztak, 6 tudományos rendezvényt szerveztek, 6 szakvéleményt adtak. 7 kutató végez oktatói tevékenységet a BBTE különböző intézetei keretében (előadás+szeminárium).

A kutatóintézet belső munkatársainak megjelent, illetve előkészületben levő kötetei:

Erdélyi okmánytár: V. 1373–1389. (Jakó Zsigmond kéziratát szerkesztette és kiegészítette Hegyi Géza és W. Kovács András);

A kolozsmonostori konvent fejedelemség kori jegyzőkönyvei II. (1591–1602) (Bogdándi Zsolt);

Az erdélyi káptalan jegyzőkönyvei 1613–1618. (Erdélyi Történelmi Adatok VIII. 3.) (Gálfi Emőke);

Gróf Székely László önéletrajza (közvetteszi: Fehér Andrea; kiadja az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Történettudományi Intézet és az Erdélyi Múzeum-Egyesület, Bp., 2019);

Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei. II. 1606–1608. (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 4–5.) VII/4., Bocskai István királyi könyve 1606; VII/5. Rákóczi Zsigmond királyi könyve 1607–1608. (Fejér Tamás, Szász Anikó, Pakó László);

Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei. III. 1608–1610. (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 6.) Báthory Gábor királyi könyvei 1608–1610. (Fejér Tamás, Szász Anikó, Pakó László);

Bűnüldözés és a városi vagyon gyarapítása. A kolozsvári jogügyigazgatók tevékenysége és számadásai (1584–1660) (Pakó László);

Erdélyi magyar helynévtár I. Aranyos vidékének helynevei. (András Zselyke, Tamás Csilla);

Egy szucsági népi költő élete és munkái (munkacím) (Tamás Csilla);

Aranka György levelezése (Bíró Annamária).

A kutatóintézet egyes munkatársainak tevékenységét az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíja is segíti, kutatásaik az EME intézményes keretein belül folytak. Ezek a projektek az MTA és az EME termékeny együttműködésének az eredményei. Az elmúlt időszakban belső munkatársaink közül hatan (Bíró Annamária, Bogdándi Zsolt, Fejér Tamás, Gálfi Emőke, Pakó László, Szász Anikó) részesültek az említett posztdoktori ösztöndíjban.

A külső munkatársak kutatási eredményei

Az EME 2018-ban a Bethlen Gábor Alapkezelő támogatásával, valamint a *Regionális Tudásközpont* projekt keretében összesen 11 kutatócsoport pályázatát, munkáját támogatta.

Ennek eredményeképpen 2018-ban a külső munkatársak összesen 20 tanulmányt adtak közre, 16 tanulmány áll megjelenés előtt, 1 mesterképzős dolgozat született, a munkatársak 10 előadást tartottak, illetve 1 kerekasztal-beszélgetésen és 7 tudomány-népszerűsítő rendezvényen mutatták be kutatási eredményeiket. Az Erdélyi Múzeum 76 füzetét sikerült digitalizálni és metaadatolni, mely az EDA-ban elérhető, s kulcsszavak segítségével is kereshető.

A 11 kutatási projektben összesen 30 kutató (egyetemi oktató és egyetemi hallgató, illetve doktorandusz vett részt).

Külön említésre méltó, hogy a külső programok esetében a tudományművelés oktatóműhelyeiről is beszélhetünk, hiszen a kutatások egyetemi oktatók irányítása mellett, de fiatal kutatók bevonásával folytatók/folytak, elősegítve ezzel az egyetemi kutatómunkát egyfelől, a szakosztályi kutatómunkát másfelől. Ez a fajta együttműködés tulajdonképpen az EME-t egykor létrehívó szándék egyik fontos elemének beteljesítése is. Kutatási tevékenységet az egyes szakosztályok keretében is végeztek, ezekről a szakosztályi beszámolókból tájékozódhatunk. A külső kutatási megbízások meghatározott időre szólnak. Az időközben lezárult kutatási programok rövid beszámolóit megtekinthetők az EME honlapján.

Az Intézetünkben folyó kutatómunkát más tudományos műhelyekkel és intézményekkel kötött együttműködési megállapodások is elősegítik, hiszen gyakran a partnerintézetek gondozzák a kutatott és feldolgozásra váró iratokat, jegyzőkönyveket, levéltári forrásokat. Ilyen értelemben partneri viszonyban állunk az MNL Országos Levéltárával, az MTA számos kutatóintézetével. Példaként gyakran felhozzuk, hogy az MTA BTK Történettudományi Intézetével ápolunk szoros kapcsolatunk közös kiadványbemutatókban és közösen szervezett szakmai fórumok formájában mutatkozik meg.

Kutatási programjaink támogatói voltak a múlt évben: a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., a Miniszterelnökség, a Magyar Tudományos Akadémia, az MTA Domus szülőföldi ösztöndíj-pályázat, a Nemzeti Kulturális Alap, az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya, az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya.

II. Tudományos könyvtár és adattár működtetése, fejlesztése.

Információs és Dokumentációs Központ

A *Rhédey-ház*ban levő központi könyvtárunk állományát lexikonok, szótárak, bibliográfiák, repertóriumok, magyar nyelv- és irodalomtudományi, társadalomtudományi, természet-tudományi, műszaki tudományi kiadványok, valamint szakfolyóiratok gyűjteményei alkotják. Itt található Kolozsvár egyik legteljesebb kódexhasonmás kiadás-gyűjteménye is. CD- és DVD-gyűjteményünk az oktatást szolgáló anyagokból állnak (repertóriumok, adatbázisok szótárak, térképek és egyéb segédeszközök), ezeket az olvasóteremben lévő, az olvasók számára fölállított számítógépeken lehet konzultálni. Ugyancsak ide kerülnek kurrens folyóirataink, amelyeknek egy részét – összegyűjtve az egy évben megjelent számokat – továbbküldjük könyvtárainkba.

Központi könyvtárunkat 2018-ban 309 regisztrált olvasó használta. A Rhédey-házaton ezenkívül rendszeresen látogatják az EME kiadványai iránt érdeklődők is.

2018 júniusában kiadványainkkal részt vettünk a Kolozsvári Ünnepi Könyvhétben, ahol az EME kiadványai igen nagy érdeklődésnek örvendtek, augusztusban pedig a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozatán.

Gyűjteménykezelés és -fejlesztés

Az elmúlt év során 370 könyvet és folyóiratot vettünk leltárba központi könyvtárunkban, melyek adományok, hagyatékok, cserekapcsolatok, valamint vásárlás által kerültek az EME tulajdonába. 2011 januárjáig a kiadványokat kézzel írott leltárkönyvekbe vezettük. Az így leltárba vett 67 419 tételt 2018 végén kezdtük el hét önkéntes néprajz, történelem és könyvtár szakos, valamint négy gyakorlatozó bölcsészhallgató segítségével elektronikus formába átírni.

Mivel az EME könyvtárban levő nagyszámú szakkönyv tárolása egyre nagyobb gond, az elnökség döntése eredményeképpen az év második felében elkezdődött a raktárban levő könyvállomány válogatása, selejtezése, hogy továbbra is helyet tudjunk adni a beérkező újabb kiadványoknak. Elsőként a Matematikai Szakosztályt képviselő Szenkovits Ferenc tanár úr segítségével válogattunk ki 334 kötetet a matematikatémájú szakkönyvekből, melyeket a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Matematikai Intézet kézikönyvtárában helyeztek el.

Központi könyvtárunk látja el az EME kiadványainak terjesztésével járó feladatokat is (árusítás, forgalmazás, raktározás stb.), a tiszteletpéldányok és az előfizetett kiadványok kiosztását, a bel- és külföldi cserekapcsolatok lebonyolítását és a köteles példányok elküldését. 2018 folyamán az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadványaiból 1602 kötetet ajándékoztunk vagy tiszteletpéldányként adtunk át különböző intézményeknek, iskoláknak és vendég előadóknak, valamint a szerzőknek. Cserepartnereinknek 1021 kiadványt postáztunk, adtunk át személyesen vagy megbízott személy által. Ebben az évben 35 személy fizetett elő az Erdélyi Múzeum folyóiratára, melynek első három számát átvehették postai küldeményként vagy székházunkban személyesen.

Legfontosabb cserepartnereink: Román Nemzeti Könyvtár (Bukarest), Sapientia EMTE, Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár (Kolozsvár), Octavian Goga Megyei Könyvtár (Kolozsvár), Eugen Todoran Központi Egyetemi Könyvtár (Temesvár), Mihai Eminescu Központi Egyetemi Könyvtár (Jászvásár), a Román Akadémia Kolozsvári Könyvtára, a Román Akadémia George Bariţiu Történettudományi Intézete (Kolozsvár), Bolyai Társaság, Jakabffy Elemér Alapítvány, Kriza János Néprajzi Társaság, Csiki Székely Múzeum, Haáz Rezső Múzeum (Székelyudvarhely), Incze László Céhtörténeti Múzeum (Kézdivásárhely), Nemzeti Kisebbségkutató Intézet (Kolozsvár), Iskola Alapítvány, Székely Nemzeti Múzeum (Sepsiszentgyörgy), Maros Megyei Múzeum (Marosvásárhely), Teleki Téka Alapítvány, Fekete Templom Levéltára (Brassó), Genersich Antal Alapítvány, Protestáns Teológiai Intézet (Kolozsvár), Szabó T. Attila Nyelvi Intézet (Kolozsvár), Szatmár Megyei Múzeum, a Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság (Nagyvárad), Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Komp-Press Kiadó, Medea Egyesület, Szépvízért Egyesület, Országos Széchényi Könyvtár, Magyar Mezőgazdasági Múzeum, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontja Történettudományi Intézete, Magyar Nemzeti Levéltár, Magyar Nemzeti Múzeum, Magyar

Néprajzi Társaság, Debreceni Egyetem Könyvtára, ELTE Egyetemi Könyvtár, ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet Könyvtára, ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék, Eszterházy Károly Egyetem (Eger), Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Szegedi Tudományegyetem Könyvtára, a Szegedi Középkorász Műhely, METEM, Pro Hungaris Alapítvány, Jóna András Múzeum (Nyíregyháza), Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Szentendre), MNL Békés Megyei Leváltára, Veritas Történetkutató Intézet, Siebenbürgen Institut (Gundelsheim), GWZO Leipzig, Münchener Magyar Intézet, Südost-Institut (Regensburg), Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum stb.

Magánszemélyek is adományoztak könyvtárunknak: Ábrám Zoltán, Aniszi Kálmán, Bárdi Nándor, Benő Attila, Bereczky Ibolya, Bereznay András, Boka László, Boldizsár Zeyk Imre, Dánielisz Endre, Draskóczy István, Egyed Ákos, Fábíán Zsuzsanna, Fazekas Tiborc, Fleisz János, Gaal György, Hegedüs Lórántné, Hegyi Ádám, Hunyadi Attila Gábor, Kessler Jenő, Kocsis Károly, Kovács András, Kovács Kálmán Árpád, Robert Offner, Orosz Judit, Orosz Katalin, Óváry Zoltán, Pál Judit, Péter H. Mária, Péter Mihály, Rokaly József, Sas Péter, Szalók Csilla, Szögi László, Tapodi Zsuzsa, Visy Zsolt. Az adományokat ezúton is köszönjük.

2018. január 11-én az EME természettudományi gyűjteménye **Mihály Zoltán** adománya révén gyarapodott. Az említett a Kis-Szamos medrében, az Egyetemi Sportpark szomszédságában talált, felső-eocén kori 23+1 db rákkövületet adományozott **Wanek Ferenc** közvetítése révén az EME-nek. A rákkövületekről tanulmány is született, amelyet a Földtani Közlöny 2011-es számában olvashatunk. A rákkövületek az EME központi székházában tekinthetők meg. Az adományokat ezúton is köszönjük.

A **Jordáky-házban** működő könyvtárrészlegünk látogatottsága az elmúlt évekhez viszonyítva enyhe visszaesést mutat. A könyvtári szolgáltatást igénybe vevő személyek túlnyomó többsége továbbra is a történelem szakos hallgatók köréből kerül ki (ide azonban évről évre kevesebb hallgató jelentkezik), őket követik a földrajz szakos egyetemi hallgatók, illetve az egyetemi oktatók és kutatók, akik alkalmanként igénybe veszik könyvtárunk kölcsönzőszolgálatát. Olvasónaplónkba az év során 896 bejegyzés került (egyetemi hallgatók, oktatók, valamint kutatók).

Az új online könyvtári katalógusban a könyvtár olvasótermeiben levő összes kötet fellelhető. Könyvtárunk állománya 2018-ban is folyamatosan bővült, egyéni adományok, illetve az MTA Történettudományi Intézet friss kiadványainak befogadásával. Ennek értelmében a Jordáky-házban található könyvtárrészleg 53 új kötettel bővült. A könyvtárosi munka során 8 új kötetet leltároztunk, és 53 kötetet katalogizáltunk. 2018 nyarán kezdődött el a Jordáky-ház pincéjében található könyvállomány felmérése, ami több penészes, illetve rongált (kb. 700) példány kiselezéséhez vezetett. Az átszervezést követően elkezdődhet a pincében felelhető könyvtári anyag katalogizálása és leltározása.

A **Lakatos** utcai ingatlanban levő könyvtárban és kéziratárban a helyhiány és a raktározási gondok egyre körülményesebbé teszik az állomány gyarapítását. Az újabban beérkezett könyvadományokat emiatt dobozolva, egyelőre feldolgozatlan állapotban tároljuk.

A helyszűke az egyre bővülő kutatói forgalomnak örvendő kéziratári gyűjtemény fejlesztését is akadályozza. Eredményként könyvelhetjük el, hogy sikerült a pincét kijavíttatni, illetve két történész hallgató segítségével zajlik a könyvanyag átvizsgálása és a duplumpéldányok jegyzékbe vétele.

III. Az Erdélyi digitális adattár működtetése és fejlesztése

Egyesületünk 2011-ben hozta létre repozitóriumát, az Erdélyi digitális adattárat (EDA), amelyet azóta is folyamatosan bővít és fejleszt. Az adattár nyílt hozzáférést biztosít a feltöltött anyagokhoz, ezáltal egyrészt lehetőséget nyújt a tudományos munkák szélesebb körben való terjesztésére, másrészt segíti, megkönnyíti a kutatók dokumentációs munkáját. Emellett az EDA olyan tárhelyként szolgál, amely lehetővé teszi a feltöltött anyagok biztonságos megőrzését. A digitalizálási programok által igyekszünk online hozzáférhetővé tenni mind az erdélyi tudományos örökséget, gyűjteményeket, régi kiadványainkat, mind a legfrissebb szakirodalmat, kutatási eredményeket és az egyesületi rendezvények dokumentumait.

Az EME 2018-ban az EDA Alapokiratát állította össze, a működési szabályzatokkal, ezt követően az év végén kérvényezte az Magyar tudományos művek tára (MTMT) általi minősítését, illetve intézményként való jegyzését az MTMT-ben, amelynek elbírálása jelenleg folyamatban van.

A tudományos adattár kilenc egységből (tárból) áll, folyamatosan bővülve, 2018 végére 22 500 tétellel gyarapodott. Elérhetősége: <http://eda.eme.ro/>. Az elmúlt évben a következő tételek kerültek az adattárunkba:

Az *Erdélyi Múzeum* folyóiratnak az alábbi kötetei: 2017/3., 4. kötetek (az 1., 2., 3., 4. kötetek tanulmányokra lebontva); 2018/1., 2. és 3. füzetek. 1874/5–9., 1875/1–2., 1884–1887/1–4., kötetek és 1888–1890 /1–6. kötetek (tanulmányokra lebontva).

A *Múzeumi Füzetek – Acta Scientiarum Transylvanica* folyóirat következő kötetei: 14. évfolyam 1. füzet – Biologia; 2007. 15. évfolyam 1. füzet – Biologia; 2008. 16. évfolyam 1. füzet – Biologia; 17. évfolyam 1. füzet – Biologia; 2010. 18. évfolyam 1. füzet – Biologia; 2011. 19. évfolyam 1. füzet – Biologia; 2012. 20. évfolyam 1. füzet – Biologia; 2013. 21. évfolyam 1. füzet – Biologia; 2014. 22. évfolyam 1. füzet – Biologia; 2015–2016. 23–24. évfolyam 1. füzet – Biologia.

Az *Erdélyi magyar szótörténeti tár* V. kötetének feltöltését folytattuk (651–950. old.).

Az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozat következő köteteivel gyarapodott adattárunk:

280. Gulyás László Szabolcs: *Városfejlődés a középkori Máramarosban*

281. Benő Attila: *Kontaktusjelenségek az erdélyi magyar nyelvvaltozatokban*

282. Demeter Zsuzsa: *Költői tradíció és könyvkiadás*

Az Emberek és Kontextusok sorozat következő két kötetét tettük digitálisan elérhetővé:

10. Szalma Anna-Mária: *A fénykép a mindennapi életben*

11. Czégényi Dóra (válogatta és sajtó alá rendezte): *A mágikus erejű pap*

A Certamen. Előadások A Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. Szakosztályában sorozat harmadik (33 tanulmány) és negyedik (26 tanulmány) kötetét is feltöltöttük.

Az emlékkönyvek közül digitálisan elérhetővé vált a következő kötet:

Egyed Emese (szerk.): *Távlatok. Nyelv- és irodalomtudományi tanulmányok Antal Árpád professzor tiszteletére* – 2002

Ezenkívül 8 önálló kötetet is felöltöttünk az EDA-ba:

Gáll Erwin–Gergely Balázs: *Kolozsvár születése* – 2009

Egyed Ákos–Kovács Eszter: *Gyűljanak meg közöttünk is új oltártüzei az ismereteknek*

Egyed Emese (szerk.): *Képes beszéd*

Fazakas Áron: *Filmhanglexikon*

Fodorpataki László: *Mikroszkópos növénysszervezetten*

Fülöp Géza: *Az információ*

S. Pataki Mózes (sajtó alá rendezte Egyed Emese): *Poétai Gondolatok*

Erich Türk: *Die Orgellandschaft dreier nordsiebenbürgischer Landkreise: Cluj, Sălaj und Bistrița-Năsăud – Három észak-erdélyi megye orgonatója: Kolozs, Szilágy és Beszterce-Naszód megye*

A Műszaki Tudományos Közlemények sorozatnak két kötete került be az adattárba (az angol nyelvű weben is): MTK 8. kötet (12 tanulmány) és MTK 9. kötet (58 tanulmány).

Az Acta Materialia Transylvanica folyóiratnak 2018/1–2. száma vált elérhetővé 10-10 tanulmánnyal.

A Letöltés sorozatból a következő kötet vált elérhetővé az adattárban:

Zörgő Noémi: *#erdélyi#magyar#fiatalok#szavazás*

A következő konferenciakötetek kerültek be adattárunkba:

Egyed Ákos, Pomogáts Béla, Tonk István: *Gróf Mikó Imre emlékülés. Kolozsvár 2005. október 8.*

Borbély András, Orbán Jolán, Pioldner Judit (szerk.): *Irodalom, test, emlékezet*

Keszeg Vilmos (szerk.): *À qui appartient la tradition? / Who Owns the Tradition*

Dáné Veronka, Horn Ildikó, Lupescu Makó Mária, Oborni Teréz, Rüs-Fogarasi Enikő, Sipos Gábor (szerk.): *Bethlen Erdélye. Erdély Bethlene*

Kádár Edit, Szilágyi N. Sándor (szerk.): *Szinkronikus nyelveírás és diakronia*

A Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából a következő számok kerültek be:

Dolgozatok az Erdélyi Múzeum érem- és régiségtárából – 2014

Dolgozatok az Erdélyi Múzeum érem- és régiségtárából – 2008–2010

A hagyatékok leltárai közül a következők váltak hozzáférhetővé:

Janovics Jenő (1872–1945) kéziratai (Jordáky Lajos hagyatéka)

Takács Lajos kézirathagyatéka

Binder Pál (1935–1995) hagyatéka (kicserélve)

A felsoroltak mellett három konferencia programfüzete is online elérhetővé vált: A XXIII. Fiatal Műszakiak Tudományos Ülésszak programja; 2018 – Az V. Erdélyi Magyar Vendéglátás és Turizmus Konferencia programfüzete; 2018 – XIX. Műszaki Tudományos Ülésszak – programfüzet, valamint 9 plakáttal bővült az EDA Eseménytára is.

IV. Tudományos könyv- és folyóirat-kiadás. Kiadónk, kiadványaink

Az EME kiadója a kiadványok népszerűsítése, a könyvvásárokon, illetve könyvbemutatókon való részvétel mellett fontosnak tartja az akkreditáció megszerzését, illetve folyamatos fenntartását is. A kiadó a rendszeresen megjelentetett szakfolyóiratok mellett évente több tudományos kötetet jelentet meg önállóan vagy más kiadókkal, intézményekkel közösen.

Rendszeresen megjelenő szakosztályi kiadványaink: az Erdélyi Múzeum (az Elnökség, a Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály, valamint a Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály folyóirata) 2018. év 1., 2., 3., 4. füzetje jelent meg (felelős szerkesztő: Kovács Kiss Gyöngy, szakszerkesztők: Kovács András, Tánczos Vilmos, Varga P.

Ildikó, Veress Károly), a Múzeumi Füzetek – Acta Scientiarum Transylvanica (főszerkesztő: Fodorpatáki László) 25/3. Kémia kötete és 25/2. Agronómia kötete jelent meg.

Az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozatban Zsoldos Ildikó: *Hatalmi törekvések és politikai platformok Szatmárban az 1905–1906-os kormányzati krízis idején* (ETF 288) és Vulkán Vera Tünde: *Mártonfi József tanulmányi főigazgató és cenzor* (ETF 289) c. kötete jelent meg.

Az Erdélyi Történelmi Adatok sorozatnak egy új kötete jelent meg: ETA X. 1. Bogdándi Zsolt: *A kolozsmonostori konvent fejedelemség kori jegyzőkönyvei I. 1326–1590*.

A Műszaki Tudományos Közlemények 8. és 9. kötete. Az MTK 8. Bitay Enikő, Máthé Márton (szerk.): *A XVIII. Műszaki tudományos ülészak előadásai – Proceedings of the XVIIIth International Conference of Technical Sciences* és MTK 9. Bitay Enikő (szerk.): *A XXIII. Fiatal Műszakiak Tudományos Ülészak előadásai – Proceedings of the XXIIIrd International Scientific Conference of Young Engineers* látott napvilágot az elmúlt évben.

2018-ban a Műszaki Tudományok Szakosztálya új folyóiratot indított Acta Materialia Transylvanica címmel (főszerk. Bitay Enikő), amely az anyagtudományok területéről közöl tanulmányokat. A folyóirat nyomtatott számai magyar nyelven jelennek meg, emellett a tanulmányok teljes tartalmát angol nyelven is közzétesszük elektronikus formában azzal a céllal, hogy a nemzetközi olvasóközönséghez is eljussanak. A folyóirat első évfolyamának 2018/1. és 2018/2. száma jelent meg.

A Tudomány- és Technikatörténelmi Füzetek sorozat 12. kötete Jancsó Árpád: *Temesvár kielencedik vasútvonala. A Temesvár–Szentandrás–Varjas helyi érdekű vasút története* címmel jelent meg.

A Emberek és Kontextusok sorozat egy új kötetel gyarapodott: 15. György V. Imola: *Bernády György és kultusza Marosvásárhelyen. A lokális történelem mint narratív identitás*.

A Letöltés sorozat 7. kötete Guld Ádám: *Az EMO. Egy stíluskultúra karrierje a médiában* címmel jelent meg.

A Certamen sorozat ötödik kötete jelent meg 2018-ban: Egyed Emese, Fejér Tamás (szerk.): *Certamen V. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. szakosztályában*.

Önálló köteteink

Péntek János (szerk.): *A moldvai magyar tájnyelv szótára* (1.2–2. kötet); Biró Annamária, Egyed Emese (szerk.): *Aranka György és a tudomány megújuló alakzatai*; Kovács Kuruc János, Bajusz István (szerk.): *Szilágysági magyarok 2.*; Lupescu Makó Mária (főszerk.): *Cluj – Kolozsvár – Klausenburg 700. Várostörténelmi tanulmányok. Studii de istorie urbană*; Hermann Gusztáv Mihály, Orbán Zsolt: *Csillagösvény és göröngyös út. Mítosz és történelem a székelység tudatában*; Wilhelm Sándor: *Békák, gőtéek, szalamandrák bonckés alatt*; Egyed Péter: *Szellem és környezet II.*; Kelemen Lajos: *Napló II.* (s. a. r. Sas Péter); Gyéresi Árpád: *Hét évtized emlékezete. 70 éves a marosvásárhelyi magyar nyelvű gyógyszerészképzés*; Dienes Sándor: *Munkaorvostan –Tüneti és kórtani útmutatóval*, II. kiadás; Kolumbán Zsuzsanna, Nagy Róbert (szerk.): „... idves határozást hozni...” *Tanulmányok az agyagfalvi gyűlés 170. évfordulójára*; Bitay Enikő, Sipos Gábor (szerk.): *A romániai magyar tudományosság intézményi keretekben*.

Más kiadókkal közösen megjelentetett kötetek

Orbán László – Blos-Jáni Melinda – Újváry Dorottya: *Látható Kolozsvár: Orbán Lajos fotói a két világháború közötti városról* (az Exit Kiadóval közösen); *Corollarium. Köszöntőkötet a 90 éves Dávid Gyula tiszteletére* (szerk. Bartha Katalin Ágnes). (Az EMKE-vel közösen kiadott kötet), Tötös Áron (szerk.): *Fejezetek Erdély történetéről* (a Romániai Magyar Doktoranduszok és Fiatalkutatók Szövetségének Bihar megyei szervezetével közösen kiadott kötet), Emödi András: *Régi templomi toronyórák Biharban és környékén* (társkiadó: Királyhágómelléki Református Egyházkerület).

Kiadónk és kiadványaink minősítése (minősítettése)

2018-ban a román akkreditációs intézet akkreditációs listája nem változott. Az EME kiadója megtartotta korábbi B kategóriás minősítését történelem, kultúratudományok és filológia kategóriában, valamint a C kategóriát az előadó-művészetek témakörben. Az Erdélyi Múzeum folyóirat is megőrizte a B minősítést a történelem és kultúratudományok, filozófia és filológia kategóriákban.

A Tudományos Kutatás Nemzeti Tanácsa (CNCS) által B minősítésüként elfogadott kiadványok az egyetemi tanárok, doktoranduszok és a romániai tudományos életben részt vevő kutatók számára életbevágóak, ugyanis csak ezek alapján lehet az egyetemi életben előléptetéseket elérni és pályázatokat elnyerni.

Kiadványaink népszerűsítése, terjesztése

Az EME kiadója fontosnak tartja, hogy a hagyományos könyvterjesztési stratégiák mellett (könyvterjesztői hálózat, online bolt, könyvtári cserepéldányok) a különböző könyves eseményeken is jelen legyen. Friss kiadványainkat nemcsak az EME székházában mutatjuk be felkért szakértők közreműködésével, hanem igyekszünk más hazai és külföldi intézetek rendezvényeire is eljuttatni, ott is bemutatni, ezenkívül részt veszünk a hazai és magyarországi fesztiválokon, könyves eseményeken.

2018 januárjában a Műszaki Tudományok Szakosztály közgyűlésének keretében került sor a 2017-ben megjelent, műszaki tudományokat felölelő EME-kiadványok bemutatójára. Erről a Kolozsvári Rádió tudósított. Ugyancsak 2018 januárjában az előző évben megjelent kiadványainkat mutattuk be az MTA Könyvtár és Információs Központjában Sipos Gábor elnök, Bitay Enikő főtitkár és Biró Annamária felelős kiadó közreműködésével. Februárban mutatták be „*Daciától Ultrasilyaniáig*”. *A Kis-Szamos medencéjének településtörténeti változásai 3/4–12/13 század* című kiadványt Csók Zsolt régész, az Erdélyi Nemzeti Történelmi Múzeum munkatársának közreműködésével. Februárban ismét az MTA Könyvtár és Információs Központjának Agora programja teremtett keretet a Varga P. Ildikó gondozásában megjelent „*Finnország egyik leglelkesebb diplomatája itt több mint 50 éven keresztül*”: *Vikár Béla levelei* c. kötet bemutatójára. Márciusban az Entz Géza Művelődéstörténeti Alapítvány és az Erdélyi Múzeum-Egyesület Kiadójának közös szervezésében került bemutatásra a *Képváltás. Tanulmányok a fiatal művészettörténészek V. konferenciájának előadásaiból* című kötet. Ugyancsak márciusban az EME I. szakosztálya kettős könyvbemutatót szervezett. Ekkor került

bemutatásra a „*Levéllé válya*”. *Ujfalvi Krisztina verselő köre* (sajtó alá rendezte Egyed Emese) című kiadvány, valamint a *Telekiek és a kultúra* c. tanulmánykötet (szerkesztette Bányai Réka). Az EME és a Kriza János Néprajzi Társaság szervezésében került sor *A moldvai magyar tájnyelv szótára* című kiadvány bemutatójára. Ebben a hónapban székházunkban Sas Péter és Sipos Gábor Kelemen Lajos *Napló I. (1890–1920)* c. kötetét ismertették meg az érdeklődőkkel. Az Agora program keretében került sor áprilisban *A moldvai magyar tájnyelv szótára* c. kiadványunk budapesti bemutatójára. Az EME-székház adott otthont az Erdélyi Történelmi Adatok forráskiadvány-sorozat két újabb kötete bemutatójának: Gálfi Emőke *Az erdélyi káptalan jegyzőkönyvei 1600–1613* (Erdélyi Történelmi Adatok VIII. 2.) című forráskiadványát intézetünk munkatársa, Fejér Tamás történész, a Bogdándi Zsolt által közzétett *A kolozsmonostori konvent fejedelemség kori jegyzőkönyvei I. 1326–1590* (Erdélyi Történelmi Adatok X. 1.) című kiadványt pedig az EME Kutatóintézetének igazgatója, Kovács András akadémikus méltatta. Májusban mutattuk be az Erdélyi Múzeum folyóirat 2017/4., filozófiai tematikájú számát. Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusa és az EME Agrártudományi Szakosztálya szervezésében sor került Farkas Zoltán *Adalékok a kolozsvári Agrártudományi és Állatorvosi Egyetem történetéhez* című kötetének nagyközönséggel való megismertetésére. Az Emberek és Kontextusok sorozat György V. Imola által közreadott *Bernády György és kultusza Marosvásárhelyen* c. kötetének kolozsvári bemutatójára májusban, marosvásárhelyi bemutatójára októberben került sor. Júniusban az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete, az Erdélyi Múzeum-Egyesület, valamint a regensburgi Ungarisches Institut budapesti könyvbemutatóján az érdeklődők az EME 2017-ben megjelent, történeti tárgyú kiadványait ismerhették meg. *Az Aranka György és a tudomány megújuló alakzatai* című kötet bemutatójának a marosvásárhelyi Teleki Téka udvara adott otthont júniusban, majd decemberben az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetében is bemutatták. A kolozsvári Magyar Napok keretében került sor a *Cluj – Kolozsvár – Klausenburg 700. Várostörténeti tanulmányok. Studii de istorie urbană* c. kötet bemutatójára. Novemberben Berki Tímea *A román irodalom magyar bibliográfiája (1970–1980)* c. kötetét az Erdélyi Magyar Írók Ligája Kolozsvári Kikötő 4.0. rendezvényén mutatták be. Hermann Gusztáv Mihály és Orbán Zsolt közös *Csillagösvény és göröngyös út* c. kötetét szintén novemberben Csíkszeredában és Székelyudvarhelyen is bemutatták. Guld Ádám *Az EMO* c. kötetének novemberben Debrecenben, majd decemberben Kolozsváron is volt könyvbemutatója.

Az EME adventi könyvbemutatóján négy kiadvány ismertetésére került sor: Berki Tímea *A román irodalom magyar bibliográfiája (1970–1980)* c. munkáját Dávid Gyula; a Biró Annamária, Egyed Emese szerkesztésében megjelent *Aranka György és a tudomány megújuló alakzatai* c. tanulmánykötetet Berki Tímea; a Hermann Gusztáv Mihály és Orbán Zsolt közös munkájaként megjelent *Csillagösvény és göröngyös út. Mítosz és történelem a székelység tudatában* c. munkát Sipos Gábor, valamint az Acta Materialia Transylvanica első két kötetét a főszerkesztő, Bitay Enikő mutatta be.

Az EME kiadója 2018-ban is részt vett a Budapesti Könyvfesztiválon, valamint a Budapesti Ünnepi Könyvhéten, ahol az RMKC által működtetett standon kiemelt helyen voltak elérhetőek kiadványaink. Ugyanakkor kiadónk önálló standot működtetett a kolozsvári Ünnepi Könyvhéten, a könyvhét keretében.

A Kolozsvári Magyar Napok könyvuticájában 2018 augusztusában is önálló standot működtetett a kiadó, ahol promóciós anyagokkal és kiadványainkkal ismerkedhetett meg a közönség.

A Vásárhelyi forgatagon, illetve a novemberi Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásáron is jelen volt kiadónk.

Ezenkívül kiadónk közösségi oldalán és a Szabadság napilapban is rendszeresen népszerűsítjük kiadványainkat, megosztjuk a róluk készült ismertetőket.

Kiadványaink közül az Erdélyi Múzeum folyóirat számai az LXXI/2009. évfolyamtól (de folyamatosan bővül a korábbi számokkal is), a Certamen. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. Szakosztályában évkönyv minden (I–IV.) kötete, illetve 2016 óta a Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából új sorozatának minden (I–IX.) kötete elérhető a Frankfurt-központú Central and Eastern European Online Library (CEEOL) nemzetközi adatbázisban [www.ceeol.com]. A tartalmakhoz való hozzáférés ingyenes, a felhasználó részéről csupán egy díjmentes regisztrációra van szükség (a tartalmak feltöltését Pakó László végzi). Az időszakos kiadványaink mellett az adatbázisban elérhetők a Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek sorozat darabjai is és az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozat több kötete (a tartalmak feltöltését Szilágyi Júlia végzi). Ezenkívül az Erdélyi Múzeum folyóiratot eljuttatjuk az Elektronikus periodika adatbázisba, illetve kiadványaink adatai elérhetők a WorldCat- és a MATARKA-katalógusokban is.

Intézményünk 2017-ben szerződést kötött a DeGruyter céggel, melynek értelmében 2018-tól folyamatban van az Orvostudományi Értesítő folyóirat, a Műszaki Tudományos Közlemények sorozat és az újonnan beindult Acta Materialia Transylvania folyóirat nemzetközi adatbázisokban való terjesztése DOI-azonosítóval (Digital Object Identifier), az elektronikus dokumentumok körében használt egyedi azonosítóval ellátva.

Kiadványaink támogatói

Könyveink és folyóirataink megjelenése a Bethlen Gábor Alap, a magyarországi Nemzeti Kulturális Alap, a Magyar Tudományos Akadémia, Miniszterelnökség, az MTA Domus Hungarica Ösztöndíjprogram, a romániai Communitas Alapítvány, az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya, az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya, az Erdély Öröksége Alapítvány, a Magyar Államvasutak Rt. Jogi Igazgatósága, az Erdélyi Magyar Kulturális Egyesület, a Gedeon Richter Románia Rt., a Gróf Mikó Imre Alapítvány, az Agyagfalva 1848 Kulturális Egyesület támogatásának köszönhető.

A kiadó honlapja: <http://eme.ro/kiado>. Felelős kiadó Biró Annamária, szerkesztőségi titkár Papp Kinga, korrektor András Zselyke.

V. Szakmai képzések

Az elmúlt évben is a szakmai képzések forráshiány miatt csupán az Orvostudományi Szakosztály immár hagyományossá vált kreditpontos képzései által valósultak meg, melyeket az Orvosi és Fogorvosi Kamarák is elismertek. Márciusban szervezték meg a XXV. családorvosi továbbképző-konferenciát Székelyudvarhelyen, áprilisban a XXVIII. tudományos ülészek keretében tartottak továbbképzést Marosvásárhelyen, szeptemberben a XXVI. Báthory-napok keretében került sor Szatmárnémetiben a XXV. orvostovábbképzőre, novemberben pedig a XXII. erdélyi orvosnapokat tartották Csíkszeredában.

Pályázatok, a programok működtetésének forrásai

A támogatásaink formája kéttípusú: normatív, illetve programok támogatása. Akárcsak az előző években, 2018-ban is az EME normatív támogatásban részesült a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság (ME/BGA), a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) és az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége részéről.

Pályázott programtípusok 2018-ban: működés, könyvkiadás, kutatás, rendezvények, vándorgyűlések, szakmai tábor, illetve a *Regionális tudásközpont kialakítása (külön keretként)*.

Pályázatok útján hazai forrásokat hívtunk le (Kolozsvári Városi Tanács, Kolozs Megyei Tanács, Communitas Alapítvány), illetve magyarországi forrásokat pályáztunk (MTA, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., Miniszterelnökség, Nemzeti Kulturális Alap). Összesen 33 programot pályáztunk sikeresen teljes, illetve részleges költségtámogatással.

Beruházások, eszközfejlesztések

A 2018-ra tervezett költségvetésben 69 700 lejt irányoztunk elő beruházásokra. Ezek közt szerepelt a Jordáky-ház tisztázatlan részének megváltása, könyvtárállományunk gyarapítása, honlapfejlesztés, ingatlanainkon végzendő állagmegóvó munkálatok és a számítógépes infrastruktúra bővítése. Az erre elkülönített összegből 21 358 lejt fordítottunk az elavult és használhatatlanná vált számítógépek lecserélésére és egyéb szükséges kis értékű tárgyak beszerzésére. A könyvtárállomány bővítésére 1148 lejt fordítottunk. A Jordáky-ház tisztázatlan telekönyvi helyzete miatt nem sikerült, a már korábban megállapodott összeg fejében, megváltanunk az ingatlanrészt. Az ehhez szükséges pénz az egyesület rendelkezésére áll egy elkülönített számlán.

Az ingatlanmegóvást segítő nagyobb munkálatokra nem sikerült támogatást szerezni az elmúlt évben, és a saját forrásaink mértéke sem alakult úgy, hogy a beruházásokat azokból vagy tartalékainkból fedezni tudtuk volna.

Vagyoni helyzet, adományok, támogatások, pénzügyi forráslehetőségek

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület mérleg szerinti tőkeértéke 2018-ban 4 851 888 lejt tesz ki. A gazdasági tevékenységből (kiadványértékesítés) származó negatív eredményt, 13 466 lej veszteséget kompenzálja a nonprofit tevékenység 161 112 lejes többlete, így a 2018-as pénzügyi évet összességében 147 646 lejes többlettel zártuk.

A befektetett eszközök állományának amortizációval csökkentett értéke 2 528 332 lejt tesz ki. Az év végi forgótőke nagysága 2 382 553 lej, ez a 2017-es adatokhoz képest 7,6%-os növekedést jelent. A könyvtári állományunk könyv szerinti értéke 356 449 lejt tesz ki. A rövid távú

kötelezettségek év végi értéke 39 964 lej. Ez az összeg a 2019 januárjában esedékes számlatarozásokból és adókötelezettségekből tevődik össze.

A 2018-ra vonatkozó költségvetést 1 502 600 lejre (103,6 millió Ft, az év végi 0,0145 RON/HUF árfolyamon számolva) állítottuk össze, ehhez képest a kiadás oldalon a tervezetthez képest pozitív irányú, kevéssel több, mint 23%-os eltérés mutatkozik, mely 1 849 247 lejt (127,5 millió Ft) jelent. Ez legnagyobb részét az év utolsó negyedévben megítélt, pótlólagos költségvetési támogatásokból megvalósított programok és a működés többletköltségeiből (fizeteskiegészítések, új alkalmazottak), illetve a konferenciák és szakképzések nagyobb költségeinek tudhatók be. Másrészt a tervezetthez képest nagyobb mértékű kedvezőtlen árfolyam-ingadozásoknak tulajdonítható, mely nagyobb pénzügyi költséget eredményezett. Mivel a támogatások javarészt Magyarországról érkeznek forintban, az Egyesület árfolyamkitettsége 2018-ban is számottevő volt.

A költségvetés projekttől függő tételeit lehetőség szerint az elnyert céltámogatásokhoz igazítottuk. A kiadványok költségei a tervezetthez képest több mint 62%-kal növekedtek, a pótlólagos pályázati lehetőségeknek köszönhetően több kiadványt tudtunk megjeleníteni.

A kiadások szerkezetében nem mutatkozik lényeges változás az előző évekhez képest: 2018-ban is a költségvetés legnagyobb tétele az állandó alkalmazottak személyi költségei 736 319 lej (50,8 millió Ft), ez az összes kiadás 40%-át teszi ki (összesen 25 fő, ebből 13 fő tudományos főmunkatárs).

Az intézmény működtetésére, fenntartási költségeire 362 053 lejt (24,9 millió Ft) fordítottunk, ez a teljes kiadások 20%-a, mely magában foglalja a Rhédey-székházunk bérleti díját is (10 millió Ft). A kiadványok szerkesztésére, nyomtatására 297 903 lejt (20,5 millió Ft) fordítottunk, ez a teljes költségvetés több mint 16%-a. A könyvkiadás költségeinek legnagyobb részét pályázatokból sikerült fedezni. Konferenciák, rendezvények és szakképzések kiadásai összesen 205 386 lejt (14,2 millió Ft) tesznek ki, ezen kiadásokat nagyrészt az erre befolyó részvételi díjak és hozzájárulások fedezik. A kiadások fennmaradó részét a külső kutatási projektek, a pénzügyi költségek adják.

A költségvetés bevételoldalát több mint 30%-kal sikerült túlteljesíteni, 2018-ban összesen 1 842 907 lej (127,1 millió Ft) folyt be Egyesületünkhöz. A bevételek legnagyobb részét, szinte 76%-át a támogatások teszik ki 1 397 350 lej (96,4 millió Ft) értékben.

Az Egyesület saját forrásokból 445 557 lejt (30,7 millió Ft) bevételezett, ez az összes bevétel több mint 24%-át jelenti, és a tagsági díjak, konferenciákon való részvételi díjak, adományok, szponzorizálás, kiadványértékesítés, pénzügyi és egyéb bevételekből áll.

Az előző évekhez hasonlóan a támogatások legnagyobb része (92,82%) magyarországi forrásból származik, míg a belföldi támogatások kevéssel több, mint 7%-ot tesznek ki.

Belföldi intézményi támogatóktól összesen 100 291 lej (6,9 millió Ft) folyt be pályázatok révén a Communitas Alapítványtól, az RMDSZ Főtitkárságtól, a Kolozsvári Polgármesteri Hivaltaltól és a Kolozs Megyei Tanácstól.

Magyarországi intézményektől 1 297 059 lej (89,4 millió Ft) folyt be normatív és projekt-támogatásként, ez az összes bevétel 70,4%-át teszi ki. Egyesületünket legnagyobb mértékben a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatta (az összes támogatás 53,75%-a), ezt követi nagyságrendben a Magyar Tudományos Akadémia által biztosított működési és rendezvény-, illetve kiadványtámogatás (az összes támogatás 16,15%-a); a Miniszterelnökség által nyújtott támogatás (az összes támogatás 15,59%-a) és a Nemzeti Kulturális Alap által nyújtott kiadvány- és rendezvénytámogatások (az összes támogatás 7,33%-a).

Egyesületünk munkáját segítették: a Gedeon Richter gyógyszergyár (Marosvásárhely), Digitalis Kft. (Nagykároly), „PRO HEM” Alapítvány (Marosvásárhely), Roseco Kft.–Mendola Group (Kolozsvár).

A jövedelemadó-felajánlásokból származó 12 586 lej (839 ezer Ft) is nagyban hozzájárult az Egyesület munkájához, ezt az összeget a kiadványaink megjelentetésére fordítottuk. Köszönjük az EME tagságának és szimpatizánsainak a felajánlást, és biztatjuk mind a romániai, mind a magyarországi támogatóinkat, hogy az elkövetkezendőkben is ajánlják fel személyi jövedelemadójuk 2, illetve 1%-át egyesületünk céljainak megvalósítására (magyarországi támogatók a Gróf Mikó Imre Alapítványnak tehetik meg a felajánlást).

Az MTA Domus szülőföldi ösztöndíjprogramja, illetve a Domus magyarországi ösztöndíjpályázat, valamint az intézményi, ún. műhely-támogatás ebben az évben is nagy segítséget nyújtott kutatásainkhoz. Ugyanakkor köszönjük a Gróf Mikó Imre Alapítvány folyamatos pénzügyi és szakmai támogatását is.

A támogatásokért, adományokért ezúton fejezzük ki köszönetünket!

Tulajdonjogunk, egykori ingatlanaink

A Kolozsvár főterén levő ingatlanunk, a **Wass Ottilia-ház** visszaszerzése érdekében évek óta pert folytat intézményünk.

A Wass Ottilia-ház régi pere folytatódott az eladott lakrészek ügyében, és 2018. február 16-án a Kolozsvári Bíróság első fokon teljes egészében elutasította keresetünket, majd a Kolozsvári Törvényszék 2018. május 21-i döntésében fellebbezésünket szinte teljes egészében elfogadta (két lakás kivételével, melyek utólagosan voltak megvásárolva; emiatt az Emberjogi Bírósághoz is folyamodtunk, sajnos, sikertelenül). A másodfokú döntés ellen, a kivételekre és ellenfeleink perorvoslati kérelmeire való tekintettel, mi is felfolyamodást adtunk be, melyet a Kolozsvári Ítéltábla 2018. december 22-i döntésében jogerősen és visszavonhatatlanul elutasított. Ezzel szemben ellenfeleink kérelmeinek teljes egészében helyt adtak, most már jogerősen és visszavonhatatlanul. További strasbourgi panasz lehetősége fennállhat az Ítéltábla döntése ellen is, aminek már csak erkölcsi fontossága lehet, tekintettel az előző megoldására.

Másrészt, mint ismeretes, a sikertelen adminisztratív eljárás nyomán újabb pert indítottunk az el nem adott ingatlanrészeket illetően. A Kolozsvári Ítéltábla 2018. január 11-én helyt adott keresetünknek (első fokon) és elrendelte ezen lakások természetbeni visszaadását (1., 6., 8., 9., 11. és 13. számú lakások), illetve a Majális utca 1–3. szám alatti néhai ingatlanunkért a kárpótlást. Ezt a határozatot a Restitúciós Bizottság megfellebbezte, melynek tárgyalására a Legfelső Semmítő- és Ítélszéken 2020. május 13-án kerül sor.

A **Jordáky-ház** megosztásának érdekében (melyben Egyesületünk egynegyed részben társtulajdonos) 2011-ben indítottunk birtokmegosztási eljárást nem peres úton, azonban nem sikerült érdemi megoldást kieszközölni a Városi Tanácstól. Ennek megoldásához is peres eljárás szükséges, a város tulajdonrészének megvásárlása és az ingatlanrészek telekkönyvének rendezése érdekében, mely lépésünket a választmány is támogatta.

Zárszó

Eredményes, sikeres évet zártunk, hiszen a 2018-ra tervezett programjainkat töretlenül megvalósítottuk, ugyanakkor forráskiegészítést is eredményesen pályáztunk, ezáltal munkatársaink alacsony bérét sikerült az év második felében kiegyenlítenünk, a megsokasodott feladatainkra új munkaerőt bevonni, intézményünk egységeit folyamatosan fenntartani, működtetni, s mindezáltal stratégiai céljainknak megfelelően az erdélyi tudóstársadalmat szolgálni, összefogni, tudományművelésre serkenteni.

A sikeres évet azonban beárnyékolja az a tény, hogy fejlesztésekre s komolyabb beruházásokra nem jutott keret, s ami még jobban elszomorít, az a Kolozsvári Ítéletábla 2018. december 22-i döntése, mely jogerősen és visszavonhatatlanul elutasította a Wass Ottilia-ház visszaszerzését.

Egy intézmény életében mindig vannak fordulópontok, átértékelni-, újraterveznivalók, s ez arra serkent, hogy a következőkben is a működéshez szükséges stabil alapok megteremtésére törekedjünk. Pozitívumként emelhetjük ki, hogy az **EME Regionális tudásközpont** tervezetét 2018 második felében projektként támogatta a Miniszterelnökség, melyet a 2019-es évre is biztosít (kormányrendelettel): a kutatási tevékenységek kiterjesztéséhez, a meglévők erősítéséhez, az EME intézményrészlegeinek hatékony működtetéséhez való hozzájárulásával.

Az EME sajátos struktúrája továbbra is vonzó közeg a fiatal kutatók számára, kiemelkedő munkássága és a tudomány terjesztésében betöltött szerepe miatt. A külső kutatási programjainkba tudatosan von(t)unk be több szakterületet érintő témát s fiatal, avagy pályakezdő tudományos munkára alkalmas fiatalokat, doktoranduszokat, diákokat. Ennek eredményességét a kutatási projektek beszámolóí, a kutatások közleményei tükrözik. Ugyanakkor büszkék vagyunk a főállású kutatóinkra, eredményes teljesítményükre, hatékonyságukat csakis a kialakított stabil közeg tudja megtartani, s ehhez szükséges a folyamatos (megemelt) támogatás (normatív finanszírozás) biztosítása.

Felelősek vagyunk a munkatársaink jövőjéért, kutatásaink minőségéért, működésünk átláthatóságáért, ugyanakkor a korszerű szervezet kialakításáért is.

A sikeres programjaink megvalósításához többen (több tagtársunk) önkéntes többletmunkával járultak hozzá, az adminisztratív személyzet csakúgy, mint a könyvtárosok, kutatók, a szakosztályok és fiókegysületek vezetői, ezúton köszönöm mindannyiuk segítségét, áldozatos munkájukat.

Mindezen eredmények az önzetlen támogatók és az elkötelezett munkatársak nélkül nem valósulhattak volna meg, ezért köszönetet mondok mindazoknak, akik bármilyen formában támogatták az EME működését, tevékenységét, a különböző tudományágaknak és tudományos tevékenységeknek otthont adó keretintézményként.

Tisztelettel kérem jelentésem elfogadását.

Kolozsvárt, 2019. február 23-án,

Bitay Enikő sk. főtitkár